

В лак

— NOTRE TEMPS —
CAHIERS UKRAINIENS NON-PÉRIODIQUES
CONSACRÉS A L'ÉTUDE DE L'ÉPOQUE CONTEMPORAINE

НАША ДОБА

ПОЛІТИЧНО-ГРОМАДСЬКА, НАУКОВА
Й
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКА

УКРАЇНСЬКЕ НЕЗАЛЕЖНЕ СЛОВО

ВИХОДИТЬ
НЕПЕРІОДИЧНО

НА ПРАВАХ РУКОПИСУ

РІК III

2
•

ПАРИЖ

"Н А Ш А Д О В А"

Рік III.

Ч.2 /ІІ/.

Березень, 1949.

Над могилою Великого Брата
xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

--- ТА Й ПОВАЧИТЕ, що ось що ВАШІ СЛАВНІ ВРУТИ...
-----/ Синтеза й антитеза /-----

Щороку сходимося на сумні й урочисті Шевченкові Роковини. Сьогодіч ушановуємо 135-ліття з дня народження Великого Брата та 86-ліття з дня його смерти.

І щороку опановує нашими душами ледве чутний аж такий глибокий неспокій, наче таємний вітер у нетрях нашої свідомості. А з ним нарощає в серці болючий докір...

Якраз Йому сто років - тому цокорові. Сьогодня, отже, є ще одна річниця, яку ми надаремне хочемо забути. Це - століття другого "Послання" Тараса Шевченка, славетнього "Послання до себе" - воно датоване 1849 роком, а писане на Кос-Аралі, на третьому році заслання.

Т.Шевченко "так собі" нахідав те "Посланіє" своєю благословенною рукою, ніби "щоб не міняти часа святого так-на-так", але хто з нас не відчує з нього глибокої журби й пекучого болю? Знаємо, як глибоко Він ховав свої рани духові, який суворий був до себе, а тому ще гостріше вгадуємо ту рану, яку Йому завдали рідні брати та з якою Він і зараз лежить у могилі.

На засланні, припадаючи до сухої татарської землі, щоб їй поскаржитись, Великий Страдник нічого, крім гомону століть і відгуку копит монгольських коників, які розносили по несходимій Азії живі й неживі твори нашої великої культури, не міг почути. То де ж Йому шукати розради, як не в нації!..

Але й надія Його зрадила - те, для чого Він жив. Ось тоді сідає Він на пісковий горбок Кос-Аралу, щоб зафіксувати на ганьбу - не знати тільки, кількох іще поколінь!... - оці столітні рядки:

Хіба самому написать
Таки посланіє до себе,
Ta все дочиста розказатъ
Усе, що треба, що й не треба!
Ато не діждешся Його,
Того писанія святого,

Святої правди ні од кого.
Та й ждать не маю од кого,
Бо вже б, здавалося, пора:
Либонь уже десяте літо,
Як людям дав я "Кобзаря",
А їм неначе рот зашто:

Ніхто й не гавкне й не лайнє,
Неначе й не було мене!
НЕ ПОХВАЛИ собі, громадо,
Вез неї може обійдусь,
А РАДИ жду собі, поради;
Та, мабуть, в яму перейду
Із москалів, а не діждусь...
Мені, було, аж серце мліло,
Мій Боже мілий, як хотілось,
Щоб хтонебудь мені сказав
Хоч слово мудре, щоб я зінав,
Для КОГО я пишу, для ЧОГО,
За що я Україну люблю?
Чи варт вона огня святого?
Во хоч зістаріюсь затого,
А ще не знаю, що роблю.
Пишу собі, щоб не міняти
Часа святого так-на-так,
Та іноді старий козак
Верзеться грішному - усатий,
З своєю волею мені
На чорнім вороні-коні.
А більш нічого я не знаю,
Хоч я за це і пропадаю
Тепер в далекій стороні...

Чи доля так оце зробила?
Чи мати Богу не молилася,
Як понесла мене, що я,
Неначе лютая змія,
Розтоптана, в степу здижає.
Захода сонця дожидає?
Отакто я тепер терплю,
Та смерть із степу виглядаю...
А защо? Ій-Богу, не знаю!
А всетаки ії люблю,
Мою Україну широку,
Хоч я по ній і одинокий
/Во, бачте, пари не найшов/,
Аж до погибелі дійшов.
Нічого, друже! Не журися!
В дулевину себе закуй,
Гарненько Богу помолися,
А на громаду хоч наплюй,
Вона капуста головата.
А втім - як знаєш, пане-брате:
Не дурень - сам собі міркуй.

1849.

Коо-Арап.

++++++

Дійсно, який би це був і справді образ нестертої ганьби нашої, як би найшовся надхнений артиста-маляр і вдав скорботне лице нашого Великого Брата, вираз Його глибоких і суворих, а водночас таких безмежно люблячих і добрих очей - як вони благально виглядали відгуку братерського серця, прагнули проблеску надії, а головне - РАДИ, РАДИ, РАДИ...

Ота рада Т.Шевченка - то не наша "рада" по племінних і партійних горбках, наші деяклямації "зашитим ротом", а голосна, всебратерська, всеісповідна РАДА-СИНТЕЗА, яка була, є й повинна бути одна-єдина. Ні фортеця, ні тюрми, ні заслання, ні смерть - нічого не може й не змінить підлегlosti тій СИНТЕЗІ, тому Наказові, з яким у душі родиться Геній, а якого всі інші повинні відчувати, як що вони б рати. Та, ба!.. Навіть через сто років ВНУТРІШNІЙ ІМПЕРАТИВ глухнутиме серед скигління й вигуків ненависті...

Батько України й Син ії водночас, Т.Шевченко не мислив і не уявляв свого життя поза синтезою буття свого роду, а тому як труд, так і радість того життя належать не тільки синтезі, а й повсякчасному субстратові тривання Батьківщини, живим людям даного покоління. І яка ж це мусіла бути безденна розпушка, коли Пророк спостеріг, коли збагнув, що Він - одинокий!.. Отже, самітність...між 30-тьма /тоді/ мільйонами тих, для яких жив та "аж до погибелі дійшов"..., для них же.

Але Геній щасливіший за нас, рабів повсякденної антitezи, бо він має вірну дружину - богиню живого життя: синтезу, він існує живими знамами ії, а в данім випадкові - символом аспірацій власного роду, чи як це й справді тільки Т.Шевченко вспромозі висловити вічним образом:

Та іноді старий козак

Верзеться грішному - усатий,
З своєю волею мені
На чорнім вороні-коні... .

Не на білому, чи іншої "кольористої" масті коні, як це обов'язково намалював би бліденський служка антитези, а на чорному вороні-коні, бо Воля - це річ не тільки величня, а й трагічна: чи мало крові проллялося й плеться за неї - вона безнастанно в жалобі...

Козак усатий, обов'язково знов же козак, єдиний на всьому Сході символ Волі, козак усатий - сивий аж білий, бо дуже стародений, може не одне тисячеліття ще перед Святославом Завойовником, а далі Й Володимир Великий, і Данило Галицький, і Богдан Хмельницький, і Іван Мазепа - наш національно-історичний розум, вони ж цезарі - одні справжньої Руської Імперії, а другі тільки розгону цезарівського, чи навіть задуму. На кожнім кінці червоніша за огонь - символ і знак та й пошана як огню боротьби, так і крові, що проллялася, чи пролляється.

Отак виглядає ВОЛЯ в Шевченковому образі: чорне тло - наша неволя, сивий козак - ясний задум, наша воля, а червоний слід, чи ірапор - це наша зброя. Звичайно, кольори як і життя - міняються, вільна душа близне іншими настроями, а тоді й кольори будуть живіші. Але поки що вони служать Великій Синтезі, бо такими зафіксувала їх Шевченкова аспірація.

І такими вони є й посьогодні.

Добре, а як же це воно сталося з "капустою головатою"!..

А в той час, коли "старий козак" гарчував на історичному майдані на своєму "вороні-коні" перед очима нашого Пророка, в той час "капусту головату" різатимуть і споживатимуть ті, які служитимуть хоч і ворожій, але своїй Синтезі та підлягатимуть хоч і ворожому, але своєму власному Імператорові. Во "капуста головата" живе не синтезом століть, а антитетово сьогоднішнього дня, а єдина її аспірація - бути спожитою. Трішки природа, трішки кров, а решта - обставини історичні: і нродила ота "капуста головата", з єдиною засадою життя - бути на світі.

Тисяча, а може й тисячі - ми ще спінці й далі тисячі років не вміємо глянути, тисяча, отже, років безнастанного історичного бою, хмари Азії з 500-літнім кочуванням загарбників, багряне море крові - потомилися не тільки люди, а й земля втомилася. А коли, врешті, царська мантія обгорнула "капусту головату" своїм ніби затишком - тоді вона важко зідхнула та ще цупкіше за землю вхопившись, обернулася лицем до сонця. З землі йшла снага й від дих життя, а від сонця містъ зростання. І "капуста головата" забула за генці, за тисячу років слави, за багряне море навколо себе, а солодко заснула в забутті. Фізична консервація давала насолоду спокою - так любо й солодко заснути за тисячу років утоми.

Тепер могло її тисяча Шевченків кликати - вона всі голоси вбирала в себе, не ворухнувшись. Вона чула тільки небо й свою душу. А як що й чула, що якісь часточки душі відпадають і зникають ніби, то знала, що вони не гинуть, а десь конденсуються в Євченках - нішо з розуму й сумління народу не гине, як що народ той розум і сумління має.

І почався той процес, який обертає чинний народ в аскета й мрійника, коли вистарчує сама ілюзія життя. Його внутрішня функція ніби спиняється, а зовнішня стає механичною. Вже за козацтва наш народ жив і думав ченцем, а не спільнотою, а коли змовкне козацтво, тоді зникає останній приклад і шко-

ла, гуртового, суспільного життя, що є основним стимулом державно-творчої активності нації.

І це якраз під час отого глибокого сну "капусти головатої" почувся голос Великої Синтези українського історичного буття. Оце тоді й запашіла в Україні пристрасна Сповідь Пророка, полляліся непереможні слова Заповіту, з'явилася симфонія молитви-надії "ДО МЕРТВИХ І ЖИВИХ І НЕНАРОДЖЕНИХ ЗЕМЛЯКІВ МОІХ В УРАЇНІ І НЕ В УКРАЇНІ СУЩИХ, МОЄ ДРУЖНЕЕ ПОСЛАНІЕ":

І світає, і смеркає,
День божий минає,
І знову люд потомнений,

І все спочиває... - це годинник вічності, єдиний свідок і пильне око призначення. Воно всіх обіймає - мертвих, живих і ненароджених, перед ним усі ми однакові, перед ним однакові обов'язки й відповідальність наша, всім одна дорога й той самий наказ. Нація - це ні пани, ні мужики, ні гнобителі, ні гноблені, це - братерство й правда, єдині людські цінності, для яких сотворив нас Всевічний.

Тільки я, мов окаянний,
І день і ніч плачу

На розпуттях велелюдних... - це Україна "на розпуттях велелюдних", це її болюча скарга до кам'яних сердець, це вона самітня посөчед байдужого світу, який має своє потворне, але таксамо й споконвічне заняття - кайданами мінятися, правою торгувати... Пророк до нього навіть не звертається, бо це даремне зусилля. Та потвора завжди була й буде, то - "чуже поле", а на кожному полі інше сходить і по-іншому росте зерно. Де лихо сіють, там воно й уродить. Тому найкраще поле для доброго зерна - це якраз Україна, бо ми її сини й то сіянимо, те й жатимо:

.....Побачите,
Які будуть жнива!
Схаменіться, недолюдки,
Діти юродиві!
Подивітесь на рай тихий,
На всю Україну,
Полюбіте щирим серцем

Велику руїну... - каже Пророк, бо в тій руїні спочиває Велике Зерно правди й братерства, яке нам наказано плекати. Воно зберіглося чудом, те Велике Зерно, взявші під увагу тисячу років безнастанного герцю й пожежі на тому ґрунті, де його посіяно. Як що Україну ніє перевігли за тисячу-дзві років ні кочові орди Азії, ні імперії тієї Азії, ні обиді, ні половці, ні гуни, ні монголи, ні іслам, ні католицизм - то чи це не чудо... Ні, її ніхто й ніщо не переможе, бо вона - чудо, єдина на світі:

Нема на світі України,

Нема другого Дніпра... - з глибокого серця й святого переконання каже Поет. Він не тільки бачить ту свою Україну в мандрівці століть, а носить її в серці, як мати свою дитину. Тому й благає:

Розкуйтесь, братайтесь,
У чужому краю

Не шукайте, не питайте
Того, що не має
І на небі, а не тільки
На чужому полі...
В своїй хаті - своя правда,
І сила, і воля!

о о

о

Україна - це не тільки осередок гравітації політичних і цивілізаційних потенцій, а й Велика Синтеза, Правда, Великий Висновок Життя. Історія поставила її на перехресті доріг, щоб пильнуvalа Ества Річей. Призначила її мостком у боротьбі за панування тієї Правди. Дійсно, тисячеліттями була й є Україна мостом для підбою європейського й азійського суходолів. Всі завойовники йдуть через Україну - одні на Захід, інші на Схід. Всякий підвой починається з України, аж до большевизму включно. А втой же час і всі духові течії пливуть через Україну, тут споконвіку змагається Схід зі Заходом, Захід зі Сходом, Рим з Византією, Византія з Римом. Україна, отже, ставала живою синтезою історичного руху. Тут знайшла своє втілення й християнська синтеза, синтеза католицизму з православієм.

Геніяльність Т.Шевченка якраз і полягає в тому, що він накреслив оту Велику Синтезу, як зміст, ество й призначення України.

В той час як Московщина, наприклад, здатна прийняти кожну антитезу, спершу монгольську, а тепер жidівську /Марксівську/, Україна лишилася зі своєю самобутньою, осілою культурою. Тому Україна може існувати як цінність синтетична, консервуюча, як вартість вартостів, як зміст змісту, а не як антитеза, тоб-то, не як щось, до чого інше протиставиться, бо вона його не приймає. Тому даремні намагання всіх тих, які "прутися на чужину шукати доброго добра, добра святого, волі, волі, братерства братнього...", бо вже століттями цей намір кінчався тим самим:

..... Найшли,
Несли, несли з чужого поля,
І в Україну принесли
Великих слів велику силу,
Ta й більш нічого...

Дійсно, що дали Україні всі історичні спроби прищепити їй або чужу політичну концепцію, або чужу духовість - від польських єзуїтів зі Скарбовою на чолі почавши, а на Скрипниках, Хвильових і Винниченках скінчивши: вона нічого з їхнього фальсифікату не прийняла, лишившись тим, чим була в добу земніту свого XVII століття, чи першої половини XVIII-го. Навіть від Византії Україна прийняла тільки форми обряду, але ні моралі грецької, ні основ грецької раціоналістичної філософії не засвоїла, витворюючи свою власну. Це й зрозумів Т.Шевченко, що Україна не є ні Схід, ні Захід, ні Азія, ні Європа, ні Рим, ні Византія, а сама собою - Україною.

Тут криється весь трагізм як "капусти головатої", так і тих, які беруться плекати й культувати ту "капусту головату" ріжними антитетами - московського нігілізму, католицького цезаризму, німецького концептуарізму, французького радикалізму, чи марксівського пролетаризму.

Чому наш Пророк не лишив нам ніякої "готової" доктрини, чи програми державо, чи народоправства? А якраз тому, що ми маємо Велику Синтезу - філософію й мораль історично-національного буття, висновки розуму поколіннів, де й треба черпати доктрини й програми. Він ясно каже:

Подивіться лишень добре,

Прочитайте знову

Тую славу, та читайте

Від слова до слова;

Не минайте ані тітла,

Ніже тій коми... - ось де джерело доктрини і програм - у людях, у розумі попередніх чинів і намірів, у добрій волі нашій.

Як що ми любимо свою Україну та додержуємось законів роду, моралі предків - виконуємо накази свого сумління, то як і чесному християнинові, який поступає за заповідями, хоч і не вміє їх напам'ять, так і нам - доктрина й програма потрібна як нотатка, що, коли та як не забути, щоб ті накази виконати, а не як список сумління.

о о

І тут ми підходимо до сакраментального питання нашого життя й історії за останні сто років, до так зв. питання про "поступ", або того, що наші рідні Брути звуть тим магічним словом "поступ", хоч, що правда, кожний з них у те слово вкладає інший зміст. За М.Драгомановим це мав би бути соціялістичний радикалізм, за Д.Донцовим, німецький націоналізм-волюнтаризм, а за В.Винниченком - вегетаріянський комунізм-конкордизм. А в інтервалах між цими "ізмами" є сила-силенна інших - вісім, чи й більше відтінків соціал-демократизму, стільки ж соціал-революціонізму, ще з десяток ріжних галицьких панацей, тощо. Завданням усіх цих антitez-ізмів було й є - боротися з рідною "реакцією" гетьманства, князів, чи й прямо козацтва. Побивши всі рекорди анархії й розбещенности, наші Брути закидають оті гріхи якраз козацтву, яке буквально врятувало нашу націю та під час якого, впродовж трьохсот років, наш народ, ні найнижчий смерд з чого, не був і тімні в тій неволі, в якій ось уже тридцять років стогне він зі свідомої вини наших панків-Брутів.

Звичайно, легче є списувати з чужого, ніж творити власне. Це ми знаємо зі школи. Легче було Драгоманову, чи іншому настому антitezистові списувати з французьких радикалів, німецьких волюнтаристів, чи марксівських соціалістів готові думки та тільки перекладати їх на українську мову, ніж досліджувати глибоко свою власну історію, творчість свого власного народу та творити з того рідну синтезу-висновок. Сто років цим тільки й займаємось, стративши сором, бо міняючи доктрини за звичкою паризької мідінетки, яка з кожним сезоном міняє не тільки спідничку, а й коханка. Згайдаймо, як під час боротьби за нашу державу й волю деякі наші Брути міняли не тільки програми, а й фронт упродовж 24 годин, а сьогодня деякі від волюнтаризму переходятять прямо до по-платнішого клерикалізму, або від правого соціал-демократизму до комуністичного вегетаріанства. Нема сумніву, що все ознаки глибокої неврастенії української політичної думки, яка є наслідком політичної проституції, на хрунті кохання "наперфумованих доктрин"... А наслідки - жахливі: народ живиться порожніми вигуками, чи модними чужими ідейками-спідничками, ходить несвідомий сам себе таксамо, як ходив сто, чи двісті років тому.

Во всі наші антitezисти рішають справу просто: наш народ - телепень, наша історія - нічого не варта, отже, нема чого вчитися з рідної науки, бо її нема. І кожний дурень, вибачайте, береться "творити доктрину", береться "ве-

сти за віком сліпую каліку", не добачаючи, що це якраз він сам сліпий, ви-холошений, начинений радикалізмами, соціалізмами, волюнтаризмами та іншим та-ким "поступом", який нам власний світ заступає та який нам так потрібний, як бикові другий хвіст. Всі народи вчаться в школах чужої мудrosti, але живуть своєю власною.

Як що поступом назвати малювання й плекання нігтів на пальцях рук і ніг, то наші "поступовці" даремне думають, що вони "Бога за бороду спій-мали", бо єгиптяни, наприклад, мали нігти на пальцях рук до 20 центиметрів довжини, в ріжних кольорах, чого не втяти сучасним красуням, бо вони не мають 200 рабинь до послуг кожна. Але в старій Україні, в I7-I8 століттях, на-ші українські сестри таксамо плекали й фарбували нігти, хоч в Європі цей про-цес широко з'явився тільки в нашу добу. Щодо шовкової білизни, вузуття, за-чісок та інш., то можна навести тисячі прикладів, що Україна була на 200 ро-ків у поступі наперед за Європу. Ні в X-XIII, ні в I7-I8-му століттях по-ступ в Україні не був нижчий, а як візьмемо під увагу, що ні Англія, ні Фран-ція, ні Німеччина, ні Італія не зазнали й десятої долі тієї руїни й пожежі, то ми зазнали, то поступ у нас далеко перевищував Європу.

А як що поступом назвати наторжну працю виконування пятирічок, то за фараонів, чотири тисячі років тому, люди вже були осягли кращого, ніж крем-лянські сатрапи, бо впродовж 30 років побудували пираміди, які стоять ще й сьогодні, а всі "поступові" пятирічки ще "поступовіши" німець знищив за один рік.

Коли ж поступом назвати рад, чи колгоспне визискування землі й людини, то насвіжіша статистика довела, що американські й канадійські фермери витя-гають з того самого шматка землі, тієї самісінької вартости втрічі більше збіжжя, ніж колгоспи, але вдесятеро меншою кількістю робочих рук, ніж колгос-пи. Те саме стосується й молока та мяса.

Отже, де є поступ і що таке поступ?..

Америка ні в кого щотижня нову доктрину не позичала, а стала ніби є "ідеалом" поступу. Ні Франція, ні Англія, ні Італія, ні Німеччина, кожна з них іде своїм шляхом, робить свої революції, творить свої доктрини, будує за своїми зasadами, витворює свої партії, ні в кого ні національної, ні державної програми не позичаючи. Що ж до нас, то ми навіть націоналізм позичили, бо не здатні, чи ледачі свій власний здійснити, який є на двіста років старший за позичений. І це тільки тому, що ми - ледачі. Ледарство та ще умове - це на-ша риса. Та ще обмеженність, хвалькуватість, порожнеча, кожний шукає чим би другого "перевищити", а що власного розуму нема, то витягає чужу доктрину, з чого тільки виходить "величієх слів велика сила та й більш нічого".... Але по-зиченім ще ніхто ні не визволився, ні держави не збудував. І де тільки спо-вника чужих слів потрібно б, у нас виростає ціла доктрина. А туди, ще нам заповів Пророк навіть "коми не минати", ми навіть не заглядаємо, тоб-то, до своєї власної науки, яка лежить облогом - велика культура великого народу.

Ось чому ми є - В р у т и:

Раби, піdnіжки, грязь Москви,
Варшавське сміття ваші пани
Ясновельможнії гетьмани!..

Так, тисячу разів - правда! Ми - гірші за рабів і піdnіжків Москви, варшавського сміття, ми - пси на чужому подвір'ї, на подвір'ї Москви та Вар-шави. Даруй нам, Великий Врате, ми негідні Твого Заповіту, Ти помилувся, як що вважав нас за кращих, ніж оті наші діди й батьки, які були вірними писами

Москви й Варшави. Ми вдесятеро гірші за них, бо ми підніжки підніжків, ми раби рабів. Вони ще не знали Твого Заповіту, ще не були свідомі наказів Великої Синтези, виявленої Твоїм Генієм і вистражданої Твоїм мученичим життям. Даруй їм, Великий Брате, але не нам.

Бо коли з'явилася Твоя найлюдяніша й найясніша на світі Наука, втілена в Тобі мрія людськості, за яку найкращі сини тієї людськості щасливі на хресті життя віддати; коли, отже, з'явилася нам у Твойому виявленні ота божа й вселюдська Наука, а наш народ прокидався зі сну глибокої втоми, то замісць роз'яснити Йому зміст розуму тридцяти поколіннів і розкрити тайну ества Великої Синтези - ми свідомо занедбали обов'язки роду та пішли шукати по чужих полях трійливого зілля, щоб ним приглушити свідомість України.

Ми не пішли за голосом розуму й за прикладом добра, не за прикладом найкращих - князів, гетьманів і героїв народу, не за голосом і прикладом Хмельницьких, Полуботків, Дорошенків, Мазеп, а пішли за прикладом зради й зла Барабашів, Самойловичів, Тетер, Ханенків і Розумовських.

Коли настала Велика Пора, а Воля сама прийшла до нас, ми ту Велику Пору зрадили й помарнували, а Волю продали за право зватися чужими псами, або большевиками та поспішили в Харків на зустріч чужій і ворожій антitezі, щоб нею розторочити націю й державу, помордувати мільйони рідних братів і сестер, а вільну землю прадідів oddali ворогам на визиск і знушення.

А коли для послала нам Гетьмана, як промінь світла минувшини й голос мудrosti предkів, то ми не пішли Йому радити й помагати, а побігли до запеклих ворогів своїх, щоб вони нас навчили, як нам потушити світло минувшини, голос предkів приглушити, а Гетьмана вбити, почорнивши славу свого роду.

Отак ми здійснили той поступ, якого нас навчали жерці чужої антitezи. Оце наші діла, Великий Брате, оце ми - ті, що Ти правду про них написав: "славних прадідів великих правнуки погані..." Віддавши свій народ у неволю, одні з нас повтікали закордон шукати нових антitez і продовжити неволю України, а другі пішли землю гризти, коли їхня собача служба вже ворогові нінашо не здалася.

Бо ми хотіли Твою Правду одурити та декламуємо Твої Накази, щоб їх ламати й зраджувати. Ми скрізь шукали поступу, крім у себе. Ми всіх премудростей свій народ навчали, крім своєї. Ми скрізь бачили добро, крім у себе. Ми всіх любили, крім України та свого народу. Ти навчав нас уселядського поступу з любови до України, а ми його шукали зі зневаги до неї. Ти чув розум Усесвіту в Україні, а ми в ній чули тільки порожнечу. Скрізь, де Ти бачив добро, ми там бачили зло. Ти вважав, що Україна - це божий твір, люблений Богом рай і стаїй осідок Правди, а ми її вважали за пекло й осідок неправди. Ти вчив, що поступ треба творити, а ми вважали, що поступ можна позичити.

Дідам і прадідам Бог простить, Великий Брате, а нам Бог не простить, ні історія, бо це ми, Едомські діти, розбещенні кричали: "Руйнуйте, руйнуйте, паліте Сіон святий"...І нам тепер єдиного лишається прохати: помолись за нас перед Творцем, як за той Бавилон, дщеру окаянну:

Влажений той, хто заплатить
За твої найдани!
Блажен, блажен! Тебе, злая,
В радости застане
І розіб'є дітей твоїх
Об холодний камінь.

Г О П О В Н И Й -- О Т А М А Н

+++++

+++++

Спогади ад'ютанта .

+++++

Том I.

ГЕРОЙ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕГЕНДИ.

oooooooooooooooooooo

В С Т У П /продовження/

Кажуть, що доля - це випадок, а щастя - сліпє. І ще кажуть - багато древніх і новітніх філософів, що найвищий пан - це розум, а його славою й завершенням якраз наша доба, яка не гірить ні в Бога, ні в людину: богом їй гроші, матерія, а людиною машина, раб. І як що й справді наш вік уважати за один з найвищих щаблів поступу людства, то тоді або розум є найнебезпечнішим ворогом людини, або поступ є примха й ілюзія.

Чи існує щось поза розумом, що його люди так завзято й пристрасно шукають? І чому вони так глибоко задумуються над призначенням, якого й досі нікто й ніколи не збагнув?

Та, здається, ніде призначення так уїдливо не поглузувало з раціоналізму сучасного життя, як під час нашої національної революції 1917-1920 рр.

Кажу про "випадок" зі С.Петлюрою в нашій історії. Бо й хто ж, або що ж його, незнаного й несподіваного, спершу винесло на самісінський вершок слави, а згодом позначило таки м болючим знаком глибокого трагізму...

Або й народ український: прямо з політичного небуття, так би мовити, повстал в ідеальному образі до незалежного й соборно-державного життя, щоб стократ розіп'ятим застигнути на дієвому перехресті...

Ця символіка не є припадково.

А як що чорний хрест українського народу відував би світло воскресення, то чи не С.Петлюра стає ніби тим знаком, що "ним переможеш".

На жаль, нам, сучасникам, не сужено колись про це довідатись.

С.Петлюра народився й жив під царською Росією, з її парадним блеском і пишністю. Було там місце й для нього, бо військовий; чи цивільний - кожни мав пільги, заможність і забезпеку, аби тільки надів ту уніформу, яка хилила до землі "братів незрячих, гречкосіїв". Але С.Петлюра тієї уніформи не надів, хоч мав усі дані особисті - освіту, розум, огладу, легкість в обходжененні з людьми, а при бажанні міг би дуже приподобатись начальству.

А як тільки заграли українські сурми, С.Петлюра один з перших надягає уніформу - просту салдацьку шинелю та бере в руки просту козацьку рушницю. Став в ряди обіч простих же козаків, щоб стати Отаманом. І хоч він соціяліст та ще й марксівської етикети /як він її не завважив, тієї етикети - це таємниця для наших наступників/, але вписується до найяскравішого національ-

ного кольору - до гайдамаків. Кидаеться з ними на ворога, горить тим завзяттям, яке всіх здинує - ніби ж "цивільна" людина, а кермує атакою на Київський Арсенал, де окопались большевики-москвини з ріжною інтернаціональною голотою. І диво-дивне: його слухаютъ, його накази виконують, а фахові старшини питаютъ здивовані: де він учишся воєнного ремесла...

Був же сином не козацьким навіть, а міщанським, хоч і з Полтави. Навіть сином не возного, а візника, ледве, отже, не пролетар з походження, як сьогодня можуть модно. Вчиться в найдешевшій школі, на іншу батьків не вистарчало. "Попові та котові в нас найліпше..." - казали наші матері, бажаючи дітям щастя, а собі поваги в громаді. То й відгали Симона спершу в духовну бурсу, а після в духовну семинарію, там же в Голтаві. Був уже в виші богословській класі, а через два-три роки вийшов си на священика, або вчителя. Мав гарний голос, лагідну й людяну вдачу, златний промовець, небабякій на свій час аматор-ерудита, очитаний, надзвичайно товариський, дуже інтелігентний, високо моральний, характеру чуткого, але здержаного. І був би з нього славний професор згодом, як не видатний учений. Кар'єра вченого, або трибуна народного - ось яке покликання боролося в душі юнака. А далеко згодом, француз Бріян стане його ідеалом.

Але призначення, чи доля - неслабно чатує та веде його не по лінії особистого щастя, а по лінії особистої недолі - може для ще більшого морального гарту. Щоб заручити його з Ідеєю, з якою він все більше й більше рідниться. А можна Ідея заручується тільки з мораллю. Хто ж заручиться з Ідеєю, той стає її жертвою - нестеменно, бо Ідея живе тільки жертвою.

І з тисячі більш відомих та й ніби ж більш застежених - незнаний та аж надто скромний С.Петлюра, впродовж двох років, "робить нечувану кар'єру", бо зі звичайного козака в гайдамацькому коші стає Головним Отаманом Українського Республіканського Війська, а згодом і революційним Головою Держави.

о

о о

Відомо, що Військові З'їзди в 1917 р. мали вирішальний вплив на Центральну Раду, вони навіть не радили, а диктували їй Іерший, Другий та Третій Універсали. До речі, вона щойно в Третьому проголосила те, чого Військові З'їзди вимагали це в Першому. С.Петлюра бере участь у тих з'їздах, його вибирають у президію, вислухують його запальник промов. Він один з перших дбає про військо, на жаль, політично він у тому таборі, який тушить його запал і ніщить творчі військові задуми. На Другому Військовому З'їзді його носять на руках: в С.Петлюрі чують той дух, що ріднить народ з провідниками. У боях з большевиками в Київі С.Петлюра в перших лавах. Під час атаки на Арсенал це С.Петлюра подав наказа - штурмувати большевицьку запогу в тій фортеці. Але коли Арсенал здобуто, а большевики в полоні - тисячі їх на подвір'ї під командою відомої большевицької Евгенії Боч, гайдамакам тільки руху Петлюриної брови вистарчить, щоб їх до ноги висікти, С.Петлюра лагідно подає команду - ідіти, а полонених одпровадити в безпечне місце. І навіть волос їм не спаде з голови, хоч нас вони тоді вирізували тисячами, щидаючи в "братьські могили". Та С.Петлюра - лицар і побратим, він син Великої Нації, а не банду з Кремля.

На Другому Військовому З'їзді, де взяло участь 2308 делегатів від одного мільйона шестисот тисяч війська, С.Петлюра звертається з останнім словом до делегатів:

- Ідіть по всій Україні, заходьте від хати й до хати та сповіщайте,

що від нині ми самі господарі, самі творитимемо свій лад - тепер і навіки.

В цих словах чути патос і ширість прийдешнього національного героя.

А ось і голос Датана української національної революції, промова до того самого другого Військового З'їзду В.Бинниченка:

- Спочатку мушу зазначити, що Військовий З'їзд не виправдав наших на-дій. Центральна Рада чекала від З'їзду чогось іншого. Ми сподівались, що З'їзд вибере членів Ради, яких можна буде використати як матеріал для агітаційної роботи на селях... Поміж вами, товариші депутати, багато офіцерів. Нам треба солдатів. Офіцерів не можна показувати на село, там їх не будуть слухати. Офіцер - член Центральної Ради - одним своїм виглядом будете шко-дити авторитетові найвищої демократичної інституції. Дивуюсь, як то вибрано стільки офіцерів членами Ради..."

Це промова класового ворога, а не провідника, слова партійного агіта-тора, а не побратима в боротьбі. Во ось що казало село, устами звичайного діда з народу, свідомого делегата Шаповала, на тому ж З'їзді:

- Вільне Козацтво не проходило дозволу організуватись, бо він нам непо-трібний. Вільне Козацтво здивувалось, що Керенський заборонив другий Вій-ськовий З'їзд. Ми знали, що Керенського ніхто не послухає, бо й на нас ця його заборона зробила враження, ніби вона виходить від уряду Туреччини. Як що нам Оберучеви Й Лепарські кажуть, що Українці хотять захопити владу в Киї-ві, то в цьому нема нічого дивного, бо тільки відберемо своє. Як що Вільне Козацтво одержить наказ прийти до Київа та взяти під охорону наш Уряд, то ми це зробимо, не питуючи Оберучева..."

До речі, це був москаль, соціаліст-революціонер, начальник українсь-кої столиці за панування в нас соціалістичної влади, які мусили вчити діди Шаповали політичного розуму та національної чести. Таких промов було багато в Центральній Раді, але вони глухли під регіт і крини.

Чи помилявся С.Петлюра та чи й справді був він ідеальним типом героя?

Було б образою пам'яти С.Петлюри сказати, що ні - на перше питання, а так - на друге.

Але не забуваймо, що С.Петлюра - то є в першу чергу наша власна фо-тографія, а судячи його, треба всім нам себе судити. Я так тільки й оцінюю як своє, так і всіх нас завдання, пишучи про свою добу.

Тільки С.Петлюра від усіх своїх однодумців і поплечників відріжнявся тим, що роблячи помилки, він до них призначався та виправляв. Звичайно, були й такі, які були міцніші за нього та які й стали його недолею.

Але політичний і провідницький образ Головного Отамана еволюціонував, мужнів і вдосконалювався в процесі боротьби. З ходом подій він лікувався від "хоріб" свого покоління. А багато сучасників навіть жалувало, що він не був такий "відразу", бо тоді, мовляв, наша історія пішла б іншими шляхами. Та про це не нам рішати. Який остаточний образ мали б ми з С.Петлюри - лю-дини й борця - важко сказати, бо ж нитку його життя обірвано в самому роз-квіті сил і спроможностів. Як що він був рабом дійсности, то свідомим, але мав свій історичний аргумент:

А чи не втопимо тоді в крові й саму нашу справу... - запитував.

Як що це є вада, то треба підкреслити, що С.Петлюра був прихильником еволюції дійсности та запеклим ворогом перерви в боротьбі, вірив, що дій-сність сама дозвіватиме й багатітиме.

Тому він залишився на стійці до самісінької смерти, готовий боротися кожної хвилі, до повного ищчерпання сил і засобів, вірний остаточній меті. Хоч залишався все більше й більше самітній на політичному ярмаркові, але не зневірився й не покинув поля бою, як це сталося з багатьма з його товаришів і учасників, з якими ввійшов у визвольний бій. Підлягаючи не стільки обов'язкові, скільки призначенню та його наказові, Головний Отаман не давав потухнути тому огню, з якого розгорівся національний рух останніх десятиріч. Можливо, що в цьому найбільше значення й основна роль С.Петлюри в історії.

Багато з тих, які належали до його покоління та працювали рядом з ним, уважали українську дійсність тодішню за недостиглу - відси їхній відход і розчарування, або за меншевартісну - відси їхній перехід до ворога, чи за достиглу тільки для певної програми - відси їхні хитання й "отаманщина". В кожному з трьох випадків було обертання зброї проти власного народі. Що ж до С.Петлюри, то не підлягає ніякому сумнівові, що Україна мала в ньому не тільки вірного слугу, а й одного з найвірніших ії синів і оборонців - активного, безкористолюбного, відважного й невисипучого.

о о

о

Найосновнішою рисою провідництва С.Петлюри та еством його світогляду було те, що він брав українську дійсність такою, якою вона була. Хоч і знов і хиби та недостачі, але вдовольнявся тільки нею, вірив тільки в неї, тільки з неї намагався викресати потрібну енергію, в ній шукав божого огню й надхнення. Відси його розрив з офіційною доктриною соціалізму та намагання здійснити основні засади суто українського народоправства. Але вади його покоління, яке творило Україну, починаючи від себе - знишили єдиноспасенну зasadу С.Петлюри. Його методи й засади названо "хуторянськими", чи примітивними - такими вони були й справді, бо вироблялися в атмосфері партійництва й просвітленості. Але поколінню С.Петлюри історія запише куди важчі гріхи.

Одним з перших і важких - це був розрив того покоління з минулим спогона народу. Воно чинило так, ніби тисячелітньої історії й досвіду того народу не існувало. Що більше, воно чинило так, ніби попередньої історії не існувало взагалі. А минувшина народу є найцінніший скарб для тих, які його вміють розумно спожити. Хто ж розриває витку історичного життя, або відновлює її довгими шпиками на шапках партійних різунів, а не воїків, той повторює попередні помилки та топтатиметься на місці.

Перенісши всі вільні й невільні помилки П.Скоропадського на всю гетьманську традицію, а свої власні скинувши на П.Скоропадського, покоління Головного Отамана ніколи виправдане не буде. Воно свідомо відвернулось від божого лиця української нації, спалюючи свої власні святощі та занапастило основний політичний капітал українського народу. Кидуючи анатему на Гетьмана, воно кидало її на Україну й на себе, а не вміючи відділити особу від ідеї, кризу державної влади від традицій, бо ж Україну врятували тільки Гетьманы й Козацтво, воно скерувало нашу боротьбу на чужий ґрунт, привернувши в нас поганство з деревляними божками.

Та як що Гетьманові П.Скоропадському історія простить, бо ж не його вина, що вродився "незрячим", то поколінню С.Петлюри вона не простить, бо воно претендувало на провідництво і десятки років до нього готовувалось.

Зовсім неймовірним був розрив того покоління з найсвіжішим минулим -

з добою Української Центральної Ради та намагання впрыгти українське визволення в більшевицький "революційний" фронт, якого воно лицемірно називало "фронтом демократії". Це було самогубство не тільки для нього, того покоління, а й для української визвольної революції, яка почалася нечуваним національним під'їром усіх сил українського народу. Тим незважненим кроком покоління С.Петлюри знищило всю хітку будову навіть хуторянської УНР. та підрізало ту єдину галузку, на якій трималось і яка була його єдиним рятунком. І як що, знов таки, історія простить, чи виправдає темну масу дядьків-хапунів, що блукали в посіяній анархії, розкрадаючи своє власне добро, то історія не подарує тій частині зрадливої української еліти, тодішньої й теперішньої, яка добровільно зрікається первородства за сочевичну юлку, до якої Москва завжди досипала отрути для кожного з її українських аматорів. Воно виправдується сьогодня "добрими намірами", але історія судить не за намірами, а за наслідками, бо такий невблагальний припис історії.

Дійсно, воно величне й плаузунське, те покоління; воно високо здіймалось та низько падало; воно ідейне й продажне, вірне й зрадливе - трагічно роздвоєне, але докладнісінька копія свого історичного типу, якому три дубки завжди заступали ліс. Почуттям воно "все охоплювало", але розумом і вольою не вміло й малого сконкретизувати, а "нахиляючи неба" Україні, воно її віддало власними руками в найважчу неволю. Кожна боротьба має свої притаманні риси, але все залежить від людей - закони її скрізь однакові. Держави й воля народів не здобуваються самою шириною й глибиною почуваннів, про це воно мало тисячі прикладів з історії навчитись. Хотіти - це привілей жінок та дітей, а не державних мужів.

І тут ми підходимо до найстрашнішого злочину, за який Україна покутує не тільки сьогодня, а покутує вже сотні років: це наш основний національний гріх. За цей гріх повинно й покоління С.Петлюри висповідатись, б'ючи себе в груди. Воно воліло належати до "вселюдської" культури, оминувавши національну; воно воліло "вселюдську" мораль, розторочуючи свою власну; воно воліло "вселюдське" братерство, вбиваючи рідного брата. Само по собі ніччене, воно зневажало велике-рідне; не вміючи творити, воно позичало; недаче, воно крало чужі гасла й ідеї; анархістичне, воно шукало чужого авторитету; а нездатне стати авторитетом для свого народу, воно йому шукало чужого ярма. Так було подекуди за шляхецької Польщі, так було за царської Росії, так було й за більшевиків та так тягнеться й досі. Тому в визвольну боротьбу по боці ворога було 90% тієї "еліти", а по боці України - 10. До ки кохатимемо Україну, зраджуючи її, доти так буде. Тому-то наміри й засоби колись "польських людей", пізніше "московських людей", а тепер "советських людей" в Україні були, є й будуть ті самісінькі.

С.Петлюру врятував гарячіший патріотизм, глибша віра й чистіша любов до України, те, з чого складається свята відвага й шире мітарство, без яких нема й не може бути свідомої жертви, на яку не тільки він сам ішов, а й доля його вела, в покуту за гріхи власного покоління.

Тільки не вмівши, чи не хотівши підкорити дійсність, С.Петлюра лишився самітній; не вмівши, чи не хотівши стати гнобителем, він мусів іти на вигнання; а не вмівши, чи не хотівши бути катом, він стан його жертвою. Бо та кий був закон доби, який ще й досі триває.

А від того, чи ми та й наші найближчі наступники здатні будемо як цей закон, так і жертву С.Петлюри збегнути - залежатиме не тільки доля нашого народу, а й майбутнє України.

Відгуки
"*****"

- А Р М І Я Й Р Е В О Л Ю Ц І Я -

Дмитро Дорошенко.
"МОІ СПОМИНИ ПРО НЕДАВНЄ-МИНУЛЕ".

ВІД РЕДАКЦІЇ.

В канадійському "УКРАЇНСЬКОМУ ГОЛОСІ" друкуються тепер спомини славного проф.Д.Дорошенка, одного з найповажніших свідків і видатних учасників наших Визвольних Змагань 1917-1920 рр. Зізнання такого свідка стають історичним документом. Доки вони з'являться окремою книжкою, ми дозволяємо надрукувати деякі виїмки, що стосуються до питання армії в революції, додаючи, що цінні для нас факти історичні, але не висновки, які зробить історія.

+

"Досі ще ніхто з учасників-самовидців не написав правдивої, фактичної історії українізації армії в 1917 році. Через те тяжко просто збагнути, як це так сталося, що ще влітку Центральна Рада з гордощами могла заявляти, що вона спирається на мільйони багнетів, що 8 листопада /1917 р./ в ії імені підписувалась з Верховною Командою /російською/ конвенція про "український фронт", а вже в грудні фактично нікому вже було ії боронити? Де розгадка цього феномена?.. Тепер познайомившись з особистими споминами людей, що дуже близько стояли біля керма військової справи в Україні та й сам кидаючи ретроспективний погляд на минуле, я прихожу до висновку, що справа формування українських військових частин відразу була поставлена на фальшивому фундаменті... За неї взялись люди нефахові, або недосвідчені й малотимучі, котрі з особистої пихи й амбіції не допускали до неї людей фахових; відразу діло було поставлене на ґрунт дешевої демагогії й легкої популярності, а замісць твердої дисципліни, опертої на почутті обов'язку - аматорство і ділелтанство; замісць державно-національних основ - отруйні гаспа соціальної ненависті й боротьби; звідси й недовір'я до всіх, хто не дуже, або й зовсім не випинається зі своєю "революційністю"; звідси й те, що не довіряли досвідченим і чесним офіцерам Генерального штабу, але доручали, спочатку тільки Перший Український Полк імені В.Хмельницького, а потім і Головну Команду типовому авантюристів, яким був полковник Капкан... У нас же боялись старих досвідчених Генералів, природних українців, тому тільки, що вони не були "свої", себто не перелицовувались на ес-ерів, ні на ес-деків. У нас не вірили й не давали ходу Генералові П.Скоропадському /майбутньому Гетьманові/ з його українізованим дуже добрим корпусом, а натомісць головну команду віддали полковнику Капкану..."

Що з нашою військовою справою не все гаразд, це я бачив уже в ті часи, восени 1917 р. По перевороті в кінці жовтня відкривалася повна змога формувати українську армію... Та й психологічний момент був для того найбільш корисний. Українські частини, зручно й легко роззброївши большевиків у Київі й у Броварах, дуже підняли свою повагу. Я чув, що в Київі формуються дві "Серлюцькі" дивізії, що вже в половині листопада налічували яких 15.000 людей, і яке ж було моє здивування, коли я довідається, що з наказу Петлюри ці дивізії розпущено по причині їхнього "контр-революційного" настрою. А "контрреволюція" виявлялася в тому, що вояки не хотіли мати "комітетів", підтримували послух і дисципліну та взагалі виявляли себе як звичайне дисципліноване військо. Розпустивши ці дві дивізії, почали нове формування вже по "ота-

манському" способу: видавалось якому-небудь підприємчому "отаманові" уповноваження й гроши, а він набирав собі з охочих людей "полк" - так як колись гайдамацькі ватажки формували свої загони. Наскільки ці "полки" були придатні для регулярної служби й для оборони молодої Української Держави - показала найближча будучість. Факт той, що вже в другій половині листопада в розпорядженні Центральної Ради власне не було вже ніякого війська...

"Перший Український Корпус", що ним командував Ген. Скоропадський, уявляв зі своїми ще слухняними й дисциплінованими 60.000 людей прекрасне ядро майбутньої української армії; властиво це вже була готова армія, як на мірку українсько-большевицької війни. Але в кругах Центральної Ради її боялись не менше, ніж большевиків, боялись, що спираючись на неї, Ген. Скоропадський зробить переворот і створить якийсь інший уряд, правіший, ніж Генеральний Секретаріят Центральної Ради. Коли я... прибув до Київа і спітав там у розмові Шинкаря, чому не використовують Скоропадського, з його корпусом, то Шинкар мені відповів: "боїмось, що він схоче стати гетьманом". Це саме я чув і від інших, в тім числі здається й від Петлюри. Отже замісць того, щоб використати український корпус, постаралися швидше його розклести й знищити: надсилали агітаторів, не давали теплої одяжі й примушували вояків два місяці, вже зими, жити в ненатоплених вагонах, не присилали ні кожухів, ні теплих чобіт, хоч склади в Київі мали повно того добра, одним словом, довели людей до того, що вони почали розбігатись, бунтувати, а в кінці 1917 р. корпуса вже фактично не було. Спеціально над тим його знищеннем потрудився, як мені передавали, Микола Порш, що замінив собою з початком грудня Петлюру на посаді Секретаря Військових Справ.

Таксамо було змарновано, недоцінено й невикористано для оборони молодої Української Держави й другу військову силу, що до того ще уявляла з себе самооборону самого населення - це так зване "Українське Вільне Козацтво". Досі про нього мало писали й не вяснили характеру цього дуже цікавого національного руху серед українських народних мас.

З усіх оповідань людей, які в свій час стояли більше до цього руху, я прихожу до висновку, що це був у своїй основі здоровий рух селянських власницьких кругів, котрі організацією самооборони хотіли зберігти спокій, надії свою власність. Цьому рухові надано національно-історичний характер, що було цілком слушно; він почався в Звенигородському повіті, на Київщині, й дуже скоро перекинувся на Полтавщину й Херсонщину. Це був рух і організація, що дуже нагадували собою галицькі "Січі". Та на жаль не знайшлося добрих і відповідних організаторів та провідників цього руху, а натомісць пристало до нього на провідні ролі чимало людей авантюристичної вдачі. Знов же таки Центральна Рада та її круги не тільки не піддержали цього руху, не використали його в інтересах скріплення молодої нашої держави, але нарешті - поставились до нього вороже, старались його стримати. Вже одне те, що на з'їзді представників Вільного Козацтва в Чигирині було обрано почесним Отаманом Козацтва Ген. П. Скоропадського, накладало на нього в очах Центральної Ради таку ж саму тінь "контр-революційності", як і на Перший Український Корпус. Ві свого погляду Центральна Рада мала рацію: видавши Універсал про скасування права на власність, не могла вона прихильно ставитись до людей, що хотіли боронити право власності на свою землю, з якої вони жили, яку вони обробляли та якою понад усе діржали. Центральна Рада думала будувати Українську Народну Республіку не на тих, хто мав що тратити, а на тих, хто не мав нічого до страчення...

ТАРАС ШЕВЧЕНКО - ПЕТРОВІ ДОРОШЕНКОВІ

/Торік минуло 250 літ з дня смерти Гетьмана Петра Дорошенка. Про цю подію в нас і не згадано. А ось і присвята-спомин на цю подію Т.Шевченка, який сам мучився на засланні, але вшанував 150-ліття смерти так само засланного П.Дорошенка, в 1698 р./

0000000000

Заступила чорна хмара
Та білу хмару.
Виступили з-за Лиману
З турками татари.
Із Полісся шляхта лізе,
А гетьман-попович
Із-за Дніпра напирає -
Дурний Самойлович
З Ромоданом. Мов та галич,
Вкрили Україну
Та й влюютъ єлико-мога.
А ти, Чигирине!
А ти, старий Дорошенку,
Запорозький брате!
Нездужаєш, чи боїшся
На ворога стати:
"Не боюсь я, отамани,
Та жаль України!"
І заплакав Дорошенко,
Як тая дитина.
"Не розсиплем вражу силу,
Не встану я знову...
Возьміть мої гетьманськії
Клейноди, панове,
Та однесіть москалеві:
Нехай Москва знає,
Що гетьмана Дорошенка
На світі немає.
А я, брати запорожці,
Возьму собі рясу
Та піду поклони бити
В Матигір до Аласа!"

Задзвеніли в усі дзвони,
Гармати гримали;
У дві лави задніпрянці
З москалями стали
Аж на мию - між лавами
Понесли клейноди...
Годі тобі, Петре, пити
Із Тясмина воду!
Положили ті клейноди
Попенкові в ноги.
Іди, Петре, в Межигір'я
Молитися Богу.
Не пустили Дорошенка, --
У рясі впізнали,
Закували у кайдани.

В Сосницю послали.
А з Сосниці в Ярополче
Віку доживати.
Отак тобі довелося,
Запорозький брате!

.000

Виглянуло над Чигрином
Сонце із-за хмари,
Потягли в свої улуси
З турками татари.
А ляхи з своїм Чарнецьким,
З поганим Степаном,
Запалили церкву божу,
І кості Богдана
Й Тимошеві в Суботові
Гарненсько спалили
Та й пішли собі у Польщу,
Мов добре зробили!
А москалі з Ромоданом
В неділеньку рано
Пішли собі з поповичем
Шляхом Ромоданом.

Мов орел той приборканий,
Без крил та без волі,
Знеміг славний Доротенко,
Сидячи в неволі,
Та й умер з нудьги. Остило
Волочить кайдани!
І забули в Україні
Славного гетьмана.
Тільки ти, святий Ростовський,
Згадав у темниці
Свого друга великого,
І звелів каплицю
Над гетьманом змурувати
І Богу молитись
За гетьмана, панахиду
За Петра служити.
І досі ще щорік божий,
Як день той настане,
Ідуть править панахиду
Над нашим гетьманом
В Яropolчі.

1848 р.
С-АРАД.

На Балканах вітер віє...

--- СЕЛЯНСТВО В ВОРОТЬБІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ ---

Москва викляла Тіта, а ця незгода висунула на порядок дня те питання, яке вже ціле століття глибоко хвилює як державних політиків, так і суспільних науковців, а зокрема соціалістів. І хоч "Комуністичному Маніфестові" Маркса й Енгельса, з приводу його століття, присвячено багато академій, статтів і книжок, але про боротьбу селянства за свою долю знов промовчано, як це є в тактиці фахових революціонерів соціалізму.

Відомо, що перші соціалісти в Європі прихильно ставились до селян, а Прудон писав багато й з симпатією про селян. Але почавши від "Комуністичного Маніфесту" з 1848 р., соціалісти змінили тактику. Вони забажали не більше й не менше як смерти селянства, а всім правовірним соціалістам пояснили за обов'язок це бажання як найшвидче виконати.

Маркс і Енгельс уважали, що селянський процес іде тим самим шляхом, що й промисловий, що селянська власність підпадає законові скупчення засобів продукції, як і в індустрії. Вони розвинули цю теорію в "Комуністичному Маніфесті" ще перед тим, як поглибили її в "Капіталі". При відкритті І-го Інтернаціоналу в 1864 р. ця теорія була офіційно сформульована, зі щасливим і побожним бажанням, що як земля згромадиться в кількох руках, то тоді аграрне питання буде само собою рішене в процесі соціалістичної революції. Від того часу революційний соціалізм домагається експропріації землі, з передачею державі визиску її. Обробляти землю буде "армія пролетарів", як і в індустрії, а держава тільки лічитиме гроші за оренду, чи продукцію. Але від появи третього тому "Капіталу" Маркса в 1894 р. життя вщент розторочило засади революційного соціалізму в питанні про селянство й землю.

Наукова статистика, а зокрема переписі населення в кінці 19-го століття виявили, що кількість селян і малих господарств та ферм збільшується. Це стверджено в країнах так одна від другої віддалених як Німеччина й Голландія від Північної Америки. Що більше, ті малі господарства давали як не однакові, то ще більші прибутки й кращі наслідки, ніж великі. Прийшлося сконстатувати, що розвиток селянства низив основні засади соціалізму та теорії Маркса. Та як що соціалізм свідомо замулював очі, щоб не бачити фактів, то біжуча політика диктувала необхідність іншої тактики. Во "ми ще не маємо ні одного селянина соціал-демократа"..., писав під кінець 19-го століття один з провідників німецького соціалізму, а спритний Лібкнехт також писав до свого приятеля: "Ми не потрібуємо селян, щоб зробити революцію, але ніяка революція не обійтеться без них, чи проти них..." Цю зasadу трохи згодом візьме Ленін як керівну під час революції 1917 р.

Теорія революційного соціалізму в селянському питанні зустріла гостру опозицію ще з самого початку, багато соціалістів осудило її, а зрост селянського політичного руху доводив, що з селянською силою доведеться лічитись, хоч і як соціалізм ненавидів селян як "реакцію" та "егоїзм". Селяне не тільки не хотіли вмирати з наказу Маркса, але вийшли на боротьбу. Це й було причиною не тільки поділу соціалістичного революційного руху в Росії на соціалістичний і народницький, у другій половині 19-го століття, а й приводом до організації, в центральній та східній Європі, сильних селянських партій, які виявили себе запеклими ворогами марксизму. А деякі з соціалістів, хоч би Й Карло Кавтський у Німеччині, стали на становище необхідності

союзу з селянством у боротьбі проти капіталізму. Хоч Ленін був далі ворогом селянства, бо в 1905 р. писав у цій справі: "То є нісенітниця - думати про демократичну єдність селянства й робітництва... Незабаром треба буде дбати про соціалістичну й пролетарську диктатуру..." Ту диктатуру він і здійснив у 1917 р., а вона й принесла смерть селянства.

Щодо України, то вона впала жертвою своїх рідних соціалістів, які в усьому йшли в хвості Москви та боролися в рядах російських соціал-демократів і соціалістів-революціонерів. Але як що українська соціал-демократична партія й повстала в 1905-1907 рр., то вона ніякої самостійної ролі не грава, а перекладала московські революційні летючки на українську мову та розкидала їх по Україні, серед зросійщеного українського робітництва. Партия ж українських соціалістів-революціонерів з'явилася тільки в 1917 р., щоб заграти найгнебнішу роль в нашій історії. Посівши розбрат і анархію в 1918-1919 рр., вона на початках 1920 р. зрадила Україну й українське селянство та ввілялася в більшевицьку партію. Недобитки її повтікали закордон, але тільки з метою ганьбити українську боротьбу та співати похвалу тим, які пішли до більшевиків /Микита Шаповал, В. Кедровський, тощо/. Ніхто з них про боротьбу за долю селянства навіть не думав, а деякі з них не соромляться вже тридцять років називати себе "революціонерами", а сьогодня решта тих зрадників формують з польноофілами й мельниківцями так зв. "УНРаду", з метою "добути трохи гроша" для дальшої "революції".

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ

Таким чином, наше селянство залишилось самітне. Його провідники частинно перейшли до більшевиків, а частинно повтікали з поля бою. Дякуючи зраді українських соціалістів, наша армія не була вспромозі перемогти й мусіла покинути рідну землю. В Україні перемогли більшевики, селянство наше аж тепер побачило свою помилку, але було вже пізно: треба було приймати бій з більшевизмом сам-на-сам і то бій не на життя, а на смерть.

З перемогою більшевиків на нашій землі, змінилася ситуація на всьому сході Європи.

У нас кажуть: "чужими руками жар загрібати..." А Черчиль з Рузельтом так і зробили: загребли гітлерівський жар руками Польщі, Чехо-Словаччини, Угорщини, Югославії, Болгарії, Румунії й ледве не половини Німеччини, віддавши ті країни ненажерливій Москві. Виродовж одного року диктатуру Москви накинено всій східній та частинно й центральній Європі. Тепер Москва могла вільно нищити селянство скрізь, куди сягав спекулянт диктатурою пролетаріату. Почалося з Чехо-Словаччини, де до того часу селянська партія була найповажнішою партією краю. Ту партію знищено одним "махом" - руками чеських комуністів і соціалістів, які при тій нагоді раді були "обрахуватися" з фашистівською Словаччиною. Треба знати, що в Словаччині переважає селянство, а в Чехії промислове робітництво. Це тим легче було зробити, що чеським комуністам помагав "німий авторитет" московської армії, схованої в горах, на кордонах Чехо-Словаччини. Удар по селянській партії Чехо-Словаччини був знаменем на нищення некомуністичних партій скрізь, куди сягав московський чобіт, з підметкою "диктатура пролетаріату". З наказу Москви знищено в першу чергу селянську партію в Болгарії, де організовано так зв. "законний морд" Петкова. В Румунії й Угорщині настало те саме. Про втечу з Польщі Міколайчика, що по Вітосі став провідником селянства в Польщі, відомо. Селянські партії всіх країн під московською окупацією знищено, провід, чи краще нищення селянства перейшов до рук комуністичних партій, які піддалися Москві.

Тимчасом найшлася країна, яка відважилася розкрити "брехню століття", чи так звану "диктатуру пролетаріату", чи краще найшлася людина, яка відважилася стати в обороні не так селянства, як держави - диктатор Югославії хорват Тіто. Він заявив, що соціалізм - так, але наймитом - ні. Словом, не скрізь же українські соціалісти, щоб продавати свої краї Москві.

Ця неймовірна подія одними потрясла, других зворушила, а третіх здивувала. Світ ледве йняв віри такій метаморфозі. Невже ж це правда, щоб можна було різнути по руках московських бандитів, які беруть за горло кожного на світі?.. Вони ж закатували 5 мільйонів українського селянства, помордували всіх провідників селянства по всіх країнах під своїм чоботом, то як же це маленька Югославія, вчетверо менша за Україну та ще й ніби ж комуністична, як вона відважилася не піти слідами українських зрадників з соціалістів-революціонерів!..

І не тому в Москві виклиали Тіта, що він призначав югославським селянам право власності на землю, зовсім ні. Тепер, вимордувавши українське селянство, Москва "призначала" вже власність в усіх окупованих країнах, навіть у советській зоні Німеччини Москва признала право селян на власність. Що більше, Москва виклиала Тіта за те, що він "спішить" з поділом землі та з соціалізацією великих маєтків, наділяючи безземельних. А тому, що Тіто оголосив селянство - осною, ґрунтом держави та не тільки визнав селянам рівні з фабричним робітництвом права, а вивішив селян. Ось що було "великим гріхом" Тіта, ось що не годилося з "доктриною" большевизму охебрачування світу в інтересах Москви.

Югославія та Балкани взагалі готують світові ще не одну несподіванку, а як там загориться огонь, від якого згорить Москва, то це не буде ніяке чудо, бо там Воля й Держава та Незалежність - не порожні слова, які можна советськими "самостійностями" підмінювати. Але тимчасом як там, так і скрізь тепер ведеться тиха, хоч і запекла боротьба. Селянство не дається, воно змушує соціалізм міняти свою "лінію", а та прірва, яку викопав у середині кожної нації марксизм поділом народів на селян і робітників, глибшає. Ця прірва може стати смертельною для соціалізму, як що він далі йтиме шляхами розколу й нищення народів, перший зудар може викликати помсту селян і глибоку реакцію, з вини Москви. Це є "мементо морі" для всього людства, якому дорогий поступ і добробут. Во селянство жде свої години й свого рефаншу.

В Україні комунізація селянства здійснена кулею й Сибір'ю, але може не вистарчити ні куль, ні Сибірі. Тридцять років після "розкулачення" України Москва "виклинає" Тіта за те, що він поділив панські маєтки та "поспішає" з соціалізацією. Хто ж у це повірить?..

Ні, не це є дійсна турбота Москви, не панські маєтки Югославії, не "поспішна" соціалізація Тіта непокоїть її. Москву непокоють власницькі господарства сербських і хорватських селян, ось що її не покоїть, як "непокоїть" като амністія його жертв. Приклад сербських і хорватських селян буде спокусою іншим, а з того - чого тільки не можна сподіватись на тих Балканах!..

З руїни й пожежі добробуту України, з її мучеництва виросла пересторога людям - не йдіть цим шляхом, бо він веде до рабства народу та до панування Москви!..

Гр. Східний

+++++

Микола Богомаз

|||||

ПРО МУДРІСТЬ ЕСОТЕРИЧНУ Й ЕКСОТЕРИЧНУ
oo

Конфуцій навчав, що є дві мудрости - мудрість внутрішня, вроджена, чи есoterична /грецьке есoterіос - внутрішній/ та мудрість набута, зовнішня, або екстериична. Хоч і великий навчитель, але Конфуцій заличував себе до цієї останньої категорії людей, з набутою мудростю. Христос обидві мудrosti клав у душу людині та навчав, що "царство боже внутрі нас"- бо й найкращий приклад, найкраща наука нічого не варті, як що ми внутрішньо, в душі нездатні, чи неготові їх прийняти.

Внутрішня мудрість, яку так зв. цивілізована людина, людина нашого вже світу втратила, та мудрість була притаманна первісному людству, як притаманна звірині вроджена мудрість. Але як не один мільйон років минув, зоки первісна людина ту внутрішню мудрість надбала, так і не один мільйон років минув, доки вона її втратила, ставши теперішньою людиною.

Первісна людина була самотня в пустелі життя, но вміла ні мови, ні не розуміла себе та оточення. Довгий час минув, зоки вона почала усвідомлювати себе та всесвіт. Але ця її свідомість була її власним твором, ніхто їй не помогав ні досвідом, ні науковою, бо того ще не існувало. Бога й себе первісна людина сама пізнала. Мудрість її повставала неймовірним духовим напруженням тисяч і тисяч поколіннів, отже, та мудрість становила її кров і плоть. І довго-довго існувала та людськість величнів, про яку до нас дійшли тільки натяки та яка мала право сказати про себе, що була й справді божим твором, бо носила Бога в собі, ставши не тільки божою еманацією, а й субстанцією.

Можна припускати, що та людськість була щасливіша за нас, бо носила в собі таємницю гармонії зросту та внутрішньої згоди, досягла синтезу душі й тіла. А ще певніше буде, коли сказати, що душа й тіло в неї становили єдине, зіплюне, ціле. Як наша, теперішня людськість розвоєна, з двома окремими субстанціями - душі й тіла.

Чому та людськість занепала та як вона втратила свою духову єдність - важко сказати. Можна припустити, що такий закон життя; можна припустити, що внаслідок вади, чи гріха; можна припустити, що внаслідок безнастанної трансформації всесвіту, внаслідок вічної еволюції живого й мертвого - зі зміною землі міняється й людськість. Всі релігії світу приписують такі "упадки" людини, чи людей гріхові, що не є безпідставне, бо ми знаємо, що внаслідок вад, чи гріхів занепадали й занепадають народи й держави.

Чи та людськість зникла навіки, чи іноді відблискую іскрою з нетрів небуття? Во багато людей або шукає її, або вірить, що вона не зникла та іноді посилає нам іскри свого розуму - геніїв, героїв, надзвичайних людей, або втілилася в діях на вічне буття, це ніби її субстрат, її первісна, але й вічна мудрість промовляє до нас. На цьому ґрунті повставало й повстало багато різних наук, філософічних напрямків, таємних гуртків - від єгиптян і жидів аж до наших днів. На цьому ґрунті й світ та ідеї діляться на духові та матеріалістичні. Христос бачив ідеальну людину в діях: "Будьте як діти" - казав. Можливо, що діти є символом тієї чистої, щасливої, первісної людськості.

Новітнє людство живе набутою мудростю, так само вже сотні тисяч, або й мільйони років. І тільки той, хто ту мудрість набуде та плекає, є щасливий.

Набута мудрість - це її є наша доля. Найзвичайнісін'ка людина може стати вишою, щасливішою, як що вона вчитиметься мудrosti, набуватиме її, як що во-

: Атлантический ДОГОВІР :

Европа діждалася Вашингтона

Дня 4-го квітня 1949 р. в Вашингтоні Атлантический пакт підписано...

Безумовно, Атлантический договір, чи пакт є подією надзвичайною, яка становить перелом у світовій політиці. Це вперше в новітній історії воєнний союз об'єднує таку могутню силу проти ясно означеного ворога.

Насамперед треба підкреслити той факт, що впродовж тридцяти років "інтернаціональна" політика Москви не осягла й натяку на те, що Америка осягла ледве за кілька років. У цьому скрита як моральна й матеріальна потенційна вартість договору, так і політична здатність Америки. А в той же час це могутній доказ, що Москва лишається Москвою: була вона за царату "окаянною" силою, якої ніхто не шанував і не боявся, таючи вона лишилася, чи ще й "окаяннішою" стала за большевиків. Це якраз доводить участь у договорі таких "малих" народів, як Норвегія, чи Данія, безпосередніх сусідів з тією "окаянною" силою, якої вони не побоялися, вважаючи, що найкращим засобом утихомирити потвору - це не боятися її.

Він 1945 р. советська потвора мала всі засоби й тисячу нагод, на протязі кількох днів опинитися на березі того самого Атлантического океану, який носить ім'я склерованого проти неї договору. Хіба ж кремлянські загарбники не мріють про це шосекундно? А чому це вони вовтузились два роки й не зайняли західніх дільниць Берліну? Або чому вони не відважились обірвати так зв. "повітряний міст" над Берліном, що по ньому йде постачання їжі населенню американської, англійської й французької дільниць? Бо вони знають, що це був би "казус беллі", що один їхній крок - і атомові бомби зрівняють з землею не тільки Москву, а й половину величезної тюрми народів за 2-3 дні. Ще зажи Васька поставить ногу на океані, Джон спалить усі дороги відступу.

Цю "мову" Москви дуже добре зрозуміли американці, дарма, що вони ніколи з москалями не дружили й не сусідували та й не студіювали їх. Варто було б іншим повчитися від них...

У цьому й лежить основне значення договору як не для всього світу, то бодай для Європи.

Крім того, наслідки війни 1914-1918 рр. в усіх ще перед очима. Ми ще забули нужду, жебрацтво й проституцію в Берліні та Відні, як і старих та матих з мішками, як вони благали шматка хліба по селях. Не забули й заколоту, путчів, стайків та інш. в тих краях, що війну програли. А найсильніший приклад - це наш власний край, який став здобиччю большевизму внаслідок бідування й революції, що викликана була в значній мірі голодом. Те самісінько ждало й тепер не тільки східної й центральної Європу, а й Францію, Італію, а там Іспанію, тощо. На возі мізерії й руїни в'їхав би з "тріумфом" большевицький Молох і сьогодня світ не був би ні світом, ні Європою, а пеклом. І як що не сталося так, то тільки завдяки Америці. Це другий великий наслідок "приходу" Вашингтона в Європу. А водночас і причина та джерело потії Москви. Сьогодня Європа - Англія, Франція, Італія - це оази щастя й добробуту в порівнянні з тим, що діється під "московським колпаком".

Англо-саксонська дипломатія святкує свою нечувану перемогу над дипломатією німецько-слов'янською, яка за останні тридцять пять років зазнала дві історичні поразки.

Атлантийський договір, підписаний Америкою, Англією, Францією, Канадою, Ісландією, Норвегією, Вельгією, Люксембургом, Голландією, Данією, Єгиптом і Алжиром, передбачає обов'язкове озброєння та негайну поміч усіх проти напастника на одну з договірних сторін. Для морального скріплення й поширення договору твориться ще й так зв. "Європейський Рух", який допоможе охопити весь західний світ і плекатиме в ньому віру й запал до оборони.

Отже, поділ світу довершився - Москва вже три роки створила свій блок і приспішила творення ворожого. Ніколи ще в історії не було такої єдності проти уявного ворога, як це Москва викликала проти себе. Ні одна з підписаних країн не криє, що договір повстав для оборони перед напастю Москви.

Але не один з нас подумає - мовляв, були вже договори й союзи, а війна вибухла. Чехо-Словаччину віддали союзники Гітлерові без ніякого спротиву, а гарантованої воєнним союзом Польщі не вміли оборонити. Отже, пакти й союзи - це ще все.

І дійсно, Атлантийський договір не є ліком, що тільки чергова рецепта. Хорий наполовину чує себе відважнішим у боротьбі з хоробою, як має в руці рецепт. Але лікування хороби - це вже інша справа. Воно залежить як від ліків, так і від хорого особливо, чи він надається, чи не пізно, чи він хоче міцно жити, чи загає життя в нього потухла? Особливо це стосується Європи, а зокрема Франції, яка є віссю цілої машини; чи вона далі не сидітиме на двох стільцях, як це в неї стало еже "історичною необхідністю"?

Таким чином, все залежить від дальших подій.

о о

оо

Добре, а що ж дає Атлантийський пакт нам, Україні, поневоленим націям! Ні чого, як що не менше.

Вартість Атлантийського договору знаменна, але не для нас. Нашої долі він не вирішує та й не може вирішити. Хіба що чудо станеться... Але свою долю або ми самі вирішимо, а тоді Атлантийський пакт і нам послужить, або станеться те саме, що в 1918-1920 та 1923 рр.

Справа в тому, що Атлантийський договір санкціонує два світи - світ добра й світ зла. Він зла не нищить, а тільки відгорожує себе від нього. А наша Ватьківщина, наша мрія по тому боці - по боці зла. Атлантийський договір лише зло далі мучити людей і це може й на десятки років.

Москва програла. Але вона попередньо стільки виграла, зробила стільки кроків наперед, що як почне й відступати, то того відступу вистарчить на рівних двадцять років. Спершу, припустимо, з Німеччини - п'ять років. Далі з Польщі - нових десять, як що не двадцять пять. Залежно від того, як на неї натискатимуть не тільки ззовні, а й зсередини.

Америка рятує інших, але й сама себе рятує. Вона опановує певні галузі промисловості в Європі, щоб своє господарство латати й забезпечити. Вона має тепер цілі суходоли під собою - острови, Японію, Африку. Як що їй пощастиє перебудувати свою економію та забезпечити ринки збути, вона не потрібуватиме воювати. Та й воювати вона воюватиме тільки з примусу, атакованою, або для оборони атакованого союзника, але сама не заатакує. Совети будуть увесь час у дифензиві, бо на офензиву вони не здатні. Американський військовий міністер заявив офіційно згоди підписання Атлантийського договору, що спроба комуністичного перевороту, хоч би й у Франції, викличе негайну відповідь зброєю - Москва й це собі добре затямить.

Оце й є погана сторона договору.

Згодом їх буде більше. Франція врятована, але ще не озброєна. Тепер во-

на може спокійно збройтись і видужувати під крилом американської безпеки, большевики не відважаться переступити через американську зону, щоб поспішити на поміч французьким комуністам, які їх кличуть і присягають, що ніколи проти Москви зброй не візьмуть у руки. Це й є славетня французька "і задком, і передком перед паном Хведорком", що кому й коли довподоби. Во як би й справедлі брати заяву французьких комуністів поважно, то ж такої заяви ніхто й ніколи не оголошує, така заява є зрадою своєї держави, а кожний знає, що вона є облудою, бо як би війна вибухла, то впродовж 24 годин п'ять тисяч комуністів сидітиме в тюрях і концентраціях, а 495 тисяч, як що всіх їх пів мільйона, піде на фронт без одного слова спротиву, бо розстрілють. Але через тиждень про ту заяву забули вже всі - і уряд, і комуністи, а певне й Москва...

Але видужавши й озброївшись, чи Франція не піде традиційним шляхом "російської приязні", яка тепер їй може дуже дорого обійтися, бо москалі заважди дивились на "французишк із Бордо" як на "сіфіліс Европи", в царській Росії ними гордували, а большевицька Росія, як це виявилось на процесі Кравченка в Парижі, вже дала Гітлерові для війни з Францією в 1939 р.: один мільйон тон збіжжя, 900.000 тон нафти, 100.000 тон хрому, 500.000 тон криці, 300.000 іншого заліза, та багато іншого, чого світ не знає. Вся французька преса про це написала, але чи це поможет "горбатому"? Та про ці справи не нам рішати, про це Франції самі рішати. Тільки тепер часи змінилися, а "традиційна приязнь" до Росії з рівнобіжною ворожнечою до сьогодняшнього уряду в ній дуже схожа на тактику соціалістів, які ненавидять ніби большевиків, але симпатизують їхньому "експериментові", наслідком чого большевики ще й досі той "експеримент" продовжують. Але соціалісти забули, що той "експеримент" несе - або перемогу большевизму, або його упадок, що є як не смерть, то великою компромітацією соціалізму, отже, "не вмер Данило, то болячка задавила"...

о о

о

Тимчасом з Америки приходять вістки, що там почався великий рух серед російської еміграції, яка хоче в'їхати на американських літаках у Москву. Всі знаємо, як покійний президент Рузвельт був нею оточений і нещасливо інспірований. Всі ті помилки, які він зробив у відношенні до большевиків, походять з тієї інспірації: за Росію, але проти Сталіна. Всі знаємо, які це дало наслідки: чи під Сталіним, чи під Росією, але Польща, Чехо-Словаччина, Румунія, Угорщина, Болгарія - "там".

Ні Америка, ні Англія не визнають української національності, бо вони "справжня демократія". Вони проти большевиків, чи їхньої політики, яка їм допікає, але не проти імперії й загубництва, бо вони самі імперіалисти й загарбники. Навіть Кравченкові вони наказали, яківний, що тут їхня рука на 90%, доклямувати "мой русский народ", "моя Росія", а ні України, ні інших поневолених народів не повинно існувати. Кравченко перелякався тих свідків, які бажали про страдницю нашу Батьківщину згадати, навіть одмовився від свідків, аби догоditи панам зі "справжньої демократії". Наші брати в Америці й Канаді не мають ніякого впливу. Українці взагалі здатні тільки на дрібні послуги, вони як і наймаються, то за "дурні гроши", скрізь служать як фігуранти в фільмах, а заяви ріжних авантюристіків, на зразок Дмитра Андрієвського, що в ролі "міністра" Андрійка Лівицького "об'їхав" Канаду й Америку та одним махом "включив" Україну в світову політику, такі "дипломати" вже були в нас ще за покійниці Директорії, що осмішила нас і себе на весь світ. З цього видно, що наша "політика" продовжується, а такий "політици" ніякі ситуації не помогуть. А ще менше поможет Атлантичський пакт.

С. С.

Генгстерська опльоуха кремлянському жулікові...

-- "БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РЕНЕГАТ" ВІКТОР КРАВЧЕНКО --

Віктор Кравченко виграв свій скандалний процес у Парижі. А ще краще сказати - Москва одержала від Америки ще одну "опльоуху".

Вирок судді оголошено якраз у той день і в ту годину, коли в Вашингтоні підписувався Атлантический пакт - це вже чистісінька капость французької "фінес". Отже, понеділок, 4-го квітня 1949 р. большевики пам'ятатимуть...

А в той же час, як що Віктор Кравченко й справді брехун, жулік, ренегат, каналія й гохтаплер, як це Москва зі своїми французькими прихильниками хотіла довести, то вирок паризького суда нестеменно доводить, що "тамті", тобто, вчорашні пани Кравченка є ще більша каналія, ренегати й гохтаплери. Още й є сенс і запах паризького процесу й вироку.

Москва зробила непоправну помилку, вістрявиши по самі вуха в скандалний процес, не розлічивши, що це її судитимуть, а не Кравченка, що "маленький" жулік, ренегат і каналія поможе випукати "великих" жуліків, ренегатів і каналій. Тим більше, що її речник - прокурор Руденко, сьогодня вже засланий "на поправку" /так і сказано/ своїх умових здатностей, втративши на суді панування над собою, виставив Москву на глум і знушення, піймався на гачок дискусії з Кравченком, який його й Москву захидав найчорнішою лайкою, назвав звичайними кримінальними злочинцями - перед усім світом і судом. Не маючи чим "крити" Кравченкові "атути" Руденко втік з судової залі, під сміх "маленької каналії", яка аж у Парижі помстилася на своїх катах...

Але чи й справді - на своїх катах!

Ні, певніше - на своїх господарях і панах.

Кравченко служив їм вірою й правдою двадцять років - гнувся, пнувся, скиглив, плакав, утирав "биту морду", клав гарячі компреси на попухлу пику, після "допитів", але ще нижче гнувся, ще вище пнувся, щоб діждатися своєї нагоди. Так він пише в своїй книжці "Я ВИБРАЛ СВАБОДУ"...

І нагода прийшла - як справжнє чудо!

Але хто повірить, що - як чудо!..

Невже ж катовану в "застенках" людину, що два тижні биту в "гешеу", підозрілу, непевну, публично штамповану під час "чисток", зненавиджену в рядах "вірних комуністів" - невже ж таку людину спершу посадять у Кремль - у самісінький "вівтар", чи передсінок пекла, у "святає святих" большевизму, біля самісінького Сталіна працювати, а згодом пошлють її, ту биту й катовану каналію закордон...

Ніколи, Кравченко нас не обдурити! Він може це казати "дорослим дітям" - американцям, а навіть французам, але не нам.

Найменша плямка, найменша риска, одна тінь натяку на якусь непевність, він же сам оповідає, що на реєстраційній та інших картах стояло про кожного все - до нігтів і десятого покоління включно, один натяк на щось - ніколи йому ні Кремля не бачити, ні тим більше закордону. Він сто разів у своїй книжці підкреслює, що однієї тіні, або натяку вистарчало, щоб людину вночі викопив "чорний ворон" і заніс у безвість.

Отже, Кравченко - брехун і жулік.

То в романах для нью-йоркських міс, або паризьких модисток писати, як він зі своєї багатої таці кидав кістку послугачці в Кремлі, а вона тією кісткою ще й з машиністкою ділилася, або як йому "серце боліло", дивлячись на

свій палац, авто, ванну, куховарку, шофера, піжаму - під самісінським концентра-
ком тисяч і тисяч "зажіво погреб'оних", отих його "братів і сестер", що
конали в холодному багні, живлячись корою й мохом.

Каналія!..

Вона їла, жерла, вибачайте, напихала кишеню краденим, виривала з уст
конаючому, спала на перинах, їздила автом, купалася в ванні, собака, а мі-
льйони, мільйони закопувано "ще теплими, а іноді й живими", сам про це пи-
ше, большевицький ренегат.

Двадцять років - свідомо, членом партії та ще й заслуженим він дивився
на це, поховав у пеклі московським прикажчиком, споживав криавицю рабів, але
служив далі катам тих рабів - своїмпанам.

Кравченко - каналія.

Чи як кажуть французи: une petite crapule...

Послугач деспотів і денщик мародерів.

А коли ця каналія, опинившись між людьми, побачила себе в людському
дзеркалі, відчула подих іншого, людяногого світу - оттоді в ній проявляється
не помста, о, ні!.., а страх, звичайнісінський страх за свою собачу шку-
ру, страх собаки, яка знає про закон новків-що раніш, чи пізніш, а в
тому "лісі" їде неминуча й лютя смерть. Отже, собака тікає від лісу. Але
тікає там, де можна втікти, бо знає, що "відти", "там", "у лісі" нікуди
втікти.

Суд підкреслив, що в Вашингтоні Кравченко розлічився до-цента з дові-
рених йому долларів, щоб не було підстави вимагати його видачі як злодія. Це
для суддів має чисто фрмальне значіння, а для нас воно має інше значіння -
психологичне й глибоко-людське, бо Кравченко й тут вірний панам, і тут він
чистий перед ними, виконує обов'язок до йоти, до кінця. Коли людина кін-
чає життя - так, чи так, перед нею встає отой "останній обов'язок". Так і
тут. Рішивши розійтись з панами, Кравченко не міг позбутись отієї звички -
вірної служби, тоб-то, послужити їм останній раз - розлічитись до-копійки...

Кравченко - дезертир.

Не тому, що втік од каналій у 1944 р., коли війна ще не була скінчена,
втекти від каналій сам Бог велів, а тому, що втік з того пекла, яке творив і
в якому лишив свої жертви, конати.

Запрагнув помститися! - Тричі неправда!

Визволити "русский народ"? - Це раз тричі неправда!

А чому ж він же підстрілив Сталіна в самому Кремлі, маючи револьвера
в кишені, сидячи сам-на-сам з потворою, диллячись тій потворі в-вічі своїми
собачими очима - чому ж тоді в ньому не прокинулось почуття помсти? Адже
тоді навіки перейшов би в історію як герой і mestник, а не каналія бульвар-
ної сенсації, яка любить скандали. Чому тоді не помстився за свій "русский
народ", за свою Росію, цей український яничар! Во він не на героїзм здат-
ний, а на блазня. Він - нікчемний блазень, брехун і каналія.

Після цього ніякого значіння не має питання - чи він сам написав кни-
жку "Я вибрал свободу", чи хто інший.

Можному ясно, хто книжку прочитав, що автор її має письменницький хист,
чому ж цей хист не прокинувся в Кравченкові до 45 року життя? Там же, в
панів Кравченка письменники й літератори, аби тільки служили Сталіну, обси-
пали золотом і нагородами - невже ж, блазня й паразита Кравченка не споку-
сила б ота ще краща "кар'єра"? Ні, бо Кравченко не літератор, а агітатор -

спритний, "ловкий", з практичною "сміжалкою", типічний "камльо дю руа" революційного бульвару - балакучий, невгамований, рухливий, добрий крамар, а може й адвокат, але не літератор, не письменник. Хто редактував книжку Кравченка, той знає, як з поданого матеріялу лишається тільки прізвище автора. Так і тут було. Але ще раз - це ніжкісінького значення не має. Книжка робить сильне враження, а подекуди не так фактами, як описом, істотою малювання тих фактів, тому її перекладено на багато інших мов і Кравченко стане мільйонером. Для нього це тисячу разів важніше, ніж - решта. Та як що особа Кравченка здатна, чи робить багато шуму, то книжка Кравченка обгортає читача тихим жахом. Тут і відчувається, хто чув Кравченка на суді, що хтось автор матеріялу, а хтось і автор книжки.

Цікаво те, що тієї книжки в одній Франції розійшлося пів мільйона при-мірників. Люди люблять і смакують садистичну насолоду, бо на три четверті людство складається з садистів. Найбільше читають книжки про вампірів, які гвалтуючи, чи й беручи жінку впихають їй поволеньки й шило в серце; далі, історії розрізаних на шматки коханок; романи про любов такої леді Чатерлі, чи як вона там у біса, зі своїм садівником, з докладними описами, як він її брав "на холодно", "на гаряче", або як вона "розкладала ноги" на сіні й на ліжкові. Ця література має великий успіх, а автори її міліярдери...

Точнісінсько є й з книжкою "Я вибрал свободу". Дипломати читають її зі смаком, але ще з більшим смаком баланують і випивають з товарішем Грамикой і товарішем Вішінським.

Описи Кравченка з большевицької буцигарні, хоч ми все те знаємо й чули, то не дантейське пекло, ні навіть не апокаліптичний варвар, а звичайнісінський садизм: московський мужик гвалтує княгиню, запихаючи їй шило в саме серце; Васька ріже свою Парашу на кандалки, або Ванька "розкладає ноги" своїй матері, бо йому приспічило за законами матеріалістичної діялектики. О Гида.

Але можна з певністю сказати, що як та сама "ідея" запанує деінде, то ця огіда померкне перед тією, яку винайдуть прихильники "поступу", а сьогодні вже ясно, що Бог таки сидить у клітці в потвори.

Винниченко - Веседовський - Гузенко - Кравченко...

Все це - українці, або з України.

Про Кравченка - сумнів, чи не жидок?

Такий сприт, такий "камльо", такий "тупе", такі гострі й безпосередні репліки, така гнучкість і... таке нахабство, вибачайте ще раз. Мовляв - це не може бути український тюхтій, а обов'язково син Ізраїля.

Ні, зовсім не жид, Кравченко - наш, рідний. Во тільки з нас можуть вийти такі ренегати, такі яничари, ні з якого іншого народу на світі.

Доказ - Винниченко, він таксамо "тіжав", таксамо спритний, таксамо з темпераментом. Винниченко й Кравченко - з одної, сказати б, окопиці, лівобережці, той самий сприт, нахабство, віроломність, безсоромність, зрада, підступ і гнучкість сумління. Це є наслідок мішанини монгольської флегми з слов'янським холеризмом - вона дає отакого типа.

У Кравченка гнучкість - це "відти", нахабство - таксамо, сприт - таксамо! тридцять років удавати, брехати, прикидатись, безнастанно "бути на чеку", в напруженні, "нюхати" - оце є "саветський лавчіла",

Пригадуєте:

- Товаріші, зачем отделятесь, все вместе за свободу, далой українських бур-

жуєв, да здравствует саветская власть... Самостійність - это буржуазія...

Оце він - малорос Кравченко, сьогодня большевицький ренегат, а завтра "представитель русской демократії", це він розгинався за ту "власть", це він "заганяв" дурних хахлів під ту "власть", а сьогодня тікає від неї. Це він служив у червоної армії, формував Таращанські дивізії, боронив Москву в Україні. Тоді він боронив червону, а сьогодня боронить "демократичну", але ту самісінку Москву, в тій самісінкій Україні.

Це - Москва в Україні, оце її "знатні люді", це - демократія, червоні хамелеони з чорним піднеобінням...

Вони спершу "заганяють" народ під Москву, а після від неї тікають...

Почав - Винниченко.

Пригадуєте - поїхав у 1921 р. в Харків, став большевицьким комісаром освіти, "понюхав" і втік. А коли втік закордон, тоді почав закликати "до повороту", присягав, що "там є місце всім і кожному, хто чесно служитиме Радянській владі"... А нашо ж ти, каналіє, втікала, як що там є "місце"?

Звичайно, треба було розуміти - місце в одній ямі...

Сам поклався на перини закордоном, а інших кликає лягати в сиру землю. "Чесність з собою"...

Чесність каналій.

А тепер - малорос Кравченко.

Двадцять років закликає служити тим, яких привселюдно називає карими злочинцями. Закликає визволяті той народ, якого продав у неволю.

А тому - це не процес Кравченка, а процес демократії, процес продажної шкури. Це - вона, як на допоні. Вона таксамо спритна дивитися на "досвід соціалізму" на чужій шкурі. Вона сидить тут і нотує "здобутки" того соціалізму, якого в себе не хоче. Це процес отих наших "геройчиків", які боролися за незалежність України, посилаючи щомісяця делегацію в Москву з "проханням миру та спільногого фронту проти буржуазії". Які боролися, щоб не вибороти та які вели, щоб не довести. Оце ж вони від 1917 р. були в спілці з Кравченками, з "російською демократією" в Україні, з Кравченками тримали "єдиний революційний фронт демократії". Кравченко - це їхній спільник. Це з Кравченком вони будуватимуть "демократію" в Україні, коли б і справді американська бомба розірвалась.

Отут і є перемога українства, наша перемога.

Во Кравченко - це Москва в Україні, це її людина, це такими вона живиться, це ними тримає хахландію під собою. Слава Богу, що Кравченко - "руsskij". Ченше сорому на нашому обличчі, на українському обличчі.

Хрушови, Мануйльські, Кравченки - букет...

"Московські люди в Україні"... Всі з такою "совістю". Поколупайте...

Це не Кравченко виграв процес, а ми - це наша точка перемогла ще раз, Кравченко - це тільки шматок багна до всього того, чим є Москва, та Москва, яку ми вже бачимо триста років, від якої ми відмежувались ще в 1917 році.

Кравченко - це є достойний Москви її фінал, її трьохсотлітня "мораль" в Україні, це її "герої"...

Вироки історії повільні, але вони невблаганні.

Історія Москви в Україні дописує свої останні сторінки.

ТОДОР УНАВА

Л И С Т И З П А Р И Ж А

: Гергепа закордоном :

Покійний В.Винниченко /покійний -
політично, бо письменник В.Винниченко ще живе,
має свій жанр і має своїх читачів, а деякі з
його творів я дуже високо ціню, зокрема ж ті, яких я не читав/, покійний,
отже, В.Винниченко вславився тим, що вмів наплювати собі в кашу та ще й зі
"смаком". Це ж він і наплював у ту кашу, яка звалася Директорією та яку він
сам творив і якої був головою. Правда, він наплював тоді, як засмакував ін-
шої, радянської, хоч правда є те, що він і в тамту наплював, а тепер каші вза-
галі не варить і єсть, чи вдає, що єсть сиру моркву, бо від неї люди сала на-
бирають, а свині конкордизму.

Не пригадую вже, в котрому з 3-х томів "Відродження нації", так само оп-
льованого В.Винниченком, в спеціальний розділ, присвячений "Гергепі закордо-
ном". Описав він ту нашу Гергепку як живу, бо ж писав з-натури, надавши їй
кольорів - яскравих, соковитих, живавих і вічних...

Во та славна Гергепка є й нині "закордонствує" на здоров'ячко.

Та почнімо "все значала", як каже Володимир Кирилович своїм "патуа".

Охрестивши С.Петлюру балериною й банщиком /до речі, що й була погано
замаскована мета трьох томів "Відродження нації"/- допекти С.Петлі рі, який
висмінув йому славу в тій же Директорії/, допікши, отже, Симонові Васильо-
вичу, Володимир Кирилович взявся за товаришка Гергепу.

Во треба вам знати, що Гергепа - то й справді товаришка, з однієї пар-
тії з Володимиром Кириловичем та ще й обов'є соціялісти.

Була вона хрещеницею відомого нашого толстовця, В.Чехівського, великого
прихильника "непротівління" північному братові, коли той у грудні 1918 року
прийшов з лотишами й китайцями палити й різати Україну. Це ж він і був тоді
прем'єром і міністром закордонних справ та не тільки не противився північ-
ному братові, а й не противився, щоб Гергепка тікала закордоном - хто на слу-
жбу, а хто й контролювати, чи добре ту службу сповняє. Все це були або товари-
ші, або соціялісти, бо тоді все було соціалізоване, навіть Гергепа. Поїхав
закордон і соціял-демократ Супрун, у ролі контрольора й фінансового агента
товариші Директорії.

З цього й почалася слава Гергепи. Супрун зфінансував закордоном усі
кабарети, нав'язав першорядні стосунки з першорядними повіями у першоряд-
них столицях Європи, не забув про тісніший контакт з усіма портьє в кращих
готелях та всіма іншими, такими ж дорогами приспішував визнання України.
Тут усе описати - не мого пера хист і сила, треба чаюдійної кебети Володи-
мира Кириловича. Я скажу коротко: з Парижа, наприклад, Гергепа їздила на
Жот д'Азор /вона казала "Котяче озеро", бо це більше до полтавського діяле-
кту підходить/ не потягом, а автом, бо в потязі її трясло. От що, а не то
що... Ви тепер уявляєте собі, яка вона була тендітна, наша соціялістична Ге-
ргепка, як що її навіть на пружинах трясло. Видно, соціалізм на драбинястому
возі - одна річ, а Гума по асфальті - то зовсім інший соціалізм. Та як що
асфальтовий соціалізм не визнав нашої Гергепки, то зате вона виз-
нала асфальтовий соціалізм. Про все це й пише наш коханий Володимир Кири-

лович, додаючи, що це якраз у цьому й полягає постун людства, як і згода та братерство та радить нам в усім тій Гергепі коритися, мовляв, рано, чи пізно, а вона нас запровадить на самісінський вершок того поступу, згоди й братерства, як і Україну визволить. Обов'язково визволить.

Звичайно, нам нічого іншого й не лишається, як слухати Володимира Кириловича, він уже нас завів один раз, то вже другий раз напевне заведе так, чи туди, де по нас тільки бульки лишаться.

.....
: Геть з хрестом :
.....

Дійсно, Гергепа далі веде нас по визвольній дорозі. Визволила нас від ворогів зовнішніх, то тепер хоче визволити нас і від ворогів унутрішніх. Обов'язково й від унутрішніх. А одним з найбезпечніших ворогів унутрішніх, справедливо каже Гергепка, є якраз хрест, а зокрема хрест на нашому тризубі. Цього не може й не повинно бути. Ах чік не повинно бути. Хрест - то є в першу чергу знак Скоропадського, отого "Генерала російської служби", який так дався взнаки нашему любому "отставному рядовому" В.Винниченкові, а не менше й Гергепці. Далі, хрест - то є знак глибокої реакції, патлачів та іншого опіку народного. Гергепця доординть, що найбільшою помилкою Володимира Великого, чи Святого було якраз те, що він запровадив у нас хреста, від чого пішло все лихо України, а навіть клав того хреста на грошах тодішніх, від чого пішло сьогоднішнє безгошев'я Гергепине, бо ні одна повія назад грошей вертати не хоче. Краще, отже, як би Володимир Великий поклав на лоба Гергепці ярмулочку, тоді було б звідки грошенят добути, а так - хоч сядь та й плач...

Але що "в началі було слово", а після вже бійка, то й я мушу доладу все оповідати. Почну від Тараса Григоровича, бо все йде від нього. Бачите, в усьому вині Тараса Григоровича, нащо він у Бога вірив, псалми писав, "Марію" Матір'ю Бога вивів та інших напостей наробив, які Гергепі недовподоби.

Отже, дні 13-го березня 1949 року, але не божого, а поступового, в м.Чаріжі та ще й на площі св.Августина, Гергепа розвінчала тризуба з хрестом. Абсолютно й навіки розвінчала. Запам'ятайте оту злощасну "тринадцятку", що вона все наробила. Ну, й Тарас, бо ж це якраз на Його святі сталося, на святі автора "Марії", одного з найкращих християн, найширішого Христового друга, а нашого Пророка.

Принесли на те свято величезного тризуба з хрестом, а в тризубі портрет нашого Мученика, який зветься Тарасом Шевченком та який був найближче до Христа, бо ж і Він вибрав собі хрестну дорогу.

І заревіла Гергепа: геть з хрестом!..

Звичайно, хрест не борониться, він усі муки приймає, він як і Розум усесвіту - мовчазний. Можете знущатись над ним, кров'ю Його поливати, можете людей на ньому розпинати - він тільки стогне й зідхас мовчазно-боляче, але не борониться. А Гергепі цього якраз і треба: "Розпни Його, розпни!.. - кричить вона.

- Та підождіть, у чому річ? Хрест на тризубі - ну, ю що ж тут такого злочинного! Ваш, тоб-то, Гергепин знак державний без хреста, то ви собі зробіть спеціально Гергепине свято, без хреста. А тут - усі ми на громадському святі, а не на гергепно-державному. Врешті, треба було замовити маляреві, щоб не ставив хреста, а як уже поставив, то нашо блєзнірство, нашо скандал, нашо знущатись зі святощів, пошануйте Тараса Шевченка, пошануйте й тих, які вірють і люблять хреста, не всі ж тут Гергепінного коліна... .

Але раз Гергепа веде нас, то повинні бути й Гергепині порядки. А тому:
- Геть з хрестом, далой реакцію, давай поступ!..

А найбільш боляче, що найголосніше кричав сивий як голуб облудник зі соціал-демократів, якому б Херона кликати, щоб через Стикс перевіз "на тамтой беріг", яому достойно вторував поважний полковник з польонофілів та ще кілька гергепістів. Звичайно, пішли й до Пилата, щоб усе було як належить. Пилат - як Пилат, умив руки: "чи я на те церкву в Парижі збудував, щоб людям шлях показувати"?..

- А нащо ж, Пилате, ти її влаштував, ту церкву та ще свого імені?..

- А на те, щоб людям очі піском засипати... Зрозуміли?

- З розумом і ліпі...

А як завісу підняли, хреста вже на тризубі не було - зрізали.

Обличчя Тараса Шевченка стражданно скривилось, а обличчя Гергепи сяяло пятираменою зіркою.

- Да здравствует Гергепа!

Во як що вона нас від хреста визволила, то ж визволить і від тризуба. Обов'язково визволить.

Все в свій час.

.....
: Гергепине мистецтво :

І ми собі в Парижі дали Йдемо по шляхах поступу. Під тим же благоданим і благословенним проводом Гергепи. Во ж

Рона не обмежується хрестом, а йде ще далі. Бажаєте мистецтва - ось воно, Гергепа "тут как тут", їй далеко не треба ходити, щоб і мистецьку творчість загнуздати, не тільки хреста.

Гергепка - майстер на всі штуки, чи пак руки.

І вже маємо "Українське Мистецьке Товариство"...

Тоб-то, не українське, зовсім не мистецьке та й не товариство, а звичайнісіньку відозву, бо ж Гергепа відозвою навіть на світ прийшла.

Хочете мудрости навчитись - читайте відозву; бажаєте театру, калтури, чи халтури - єсть. Хочете української нації в викривленому на всі боки житті людства /так Гергепка й смалить - у "викривленому на всі боки житті людства"/ - таксамо єсть. Словом, ідіть під стяг Гергепки, вона вас обібулізує.

Щоб нас вести шляхами поступу - Гергепка всім запаслася: вона все має, як у людей: націю - центр - державу. Та так і пише:

- Українська нація свій нац. держ. центр./видно, ще трохи сорому має, бо сороміцькі слова скороочує/ - УНРаду має...

Хто хоче мистецтва, калтури, поступу - ставай "у ряди бійців" за УНРаду, тоді все матиме - калтуру й мистецтво.

І Гергепка додає соромливо:

- Немає на світі нездійснного, коли людина того спрощі ХОЧЕ...

Еслі Гергепка да захочет...

Звичайно, ви не вірите - то прочитайте відозву...

Во хотіти треба - СИЛЬНО:

- Щонайменше так, як хочете випалити цигарку...

Це вже навіть не мистецтво, а надмистецтво, супермистецтво, мистецтво над мистецтвами, а Гергепка вже не Гергепка, а над-Гергепка, Гергепка-мистець. Який геній на світі втнув би таке як оце наша люба Гергепка, втнула?

Я думаю, що такий ще не народився та й не вродиться, куди там...

Бо в відозві виразно стоїть: "І ЦЕ НЕ ЖАРТ"...

Ще раз рапчу вам - прочитайте оту Гергепину відозву.

Я таксамо думаю, що не жарт. Це дуже поважна річ - мистецтво Гергена, це її найповажніше зусилля, вершок її Генія. Це зовсім не щоб сміятись, а щоб плакати. Навіть не плакати, а ревіти... Як от, наприклад, бичок, чи бички ревуть. Во раз мистецтва можна так хотіти як цигарку випалити, то чому від Гергепіної Геніальності мистецької не можна ревіти як бичок...

Покійний Гаркун-Задунайський це так висловлював у своїх відозвах:

- Приходьте всі посмотреть на виривающую всі тельбухи із жвота комедію в малоросійському народньому ізображенії іскуства, когда мужик та ще з пляшкою в кармані і з величезним дрючком у руках лезет на сцену...

І це таксамо не був жарт.

ЕНЕЙ МОТОРНЫЙ

/Продовження зі сторінки 20-ої/

на набуде добрих якостів і втілюватиме їх у житті. Ці якості, хоч би й найменші, все більшають і більшають по мірі того, як більшає кількість тих, які мають ті якості та по мірі духового росту не тільки людини, а й людського колективу. Відомо, що культура передається не тільки з науковою батьків, а й з їхньою кров'ю.

Це таксама стосується й до народів. Генії, герої - рідко приходять. Вони збагачують народи, але досвід і наука поколіннів грають основну роль в житті народів. Досвід і наука поколіннів існують як джерело мудрості, доступне кожному й відкрите кожному. Набута мудрість переходить у кров та стає рисою характеру народів.

Це тому народи найглибше й найширше вчать свою історію. Французи мають сто Грушевських, а ми маємо тільки єдиного. Англійці мають двіста Грушевських. Наука історії займає у французів перше місце по кількості наукових книжок, а як що, наприклад, ми маємо тисячу примірників якоїсь наукової праці з нашої історії, то англійці мають мільйон. Це доводить як про вагу досліду поколіннів, так і про нахил тих народів знати мудрість предків, щоб з неї користати.

Для набуття мудрости не обов'язково треба зовнішнього імпульсу, чужого штовхання. Щоразка іноді, чи неуспіх навчають більш, як перемога, чи успіх, але для набуття мудрости першорядну роль відиграє внутрішнє бажання та зосереджування сили. Добре якості народів можна плекати тоді, коли одиниці з одними нахилами, з тими самими якостями гуртуються між собою та підсилюють один другого, збагачують один одного. Нема народів, щоб мали багато добрих, чи гарних якостей, а більшість народів має одну-дві, які в них розвинені до найвищого ступіння. Краще мати мало добре розвинених якостей, ніж багато погано розвинених.

Щодо нас, то треба підкреслити, що ми не цінимо мудrosti життя. Найсправедливіше в нас розвинена наука історії, а вже минуло деякій нашій історичній мудrosti трисота, п'ятьсот, або й тисяча років, а ми її не знаємо. Найкращий доказ нашої слабости - це відсутність науки історії. Вже тридцять років ми-нула наша визвольна боротьба, а в нас нема про неї десяти книжок, а в той час у інших народів за той час з'явилось тисячі й тисячі. Тому в нас багато шуму, а мало мудrosti.

+ ДО ПЕРЕДІАТИНКІВ, ЧИТАЧІВ І ПРИХІЛЬНИКІВ +
+ Прохаемо вибачити за спізнену появу +
+ нинішнього числа "НАМОЇ ДОВИ". А що во- +
+ но виходить під Великденъ, то витаемо +
+ Вас усіх зі щирим серцем:
+
+ Х Р И С Т О С В О С К Р Е С!
+

ВРАТИ Й СЕСТРИ!

За скромним почином Осередку Союзу Гетьманців-Державників у Зальцбурзі, в Австрії, повстало Велике Діло. Найвидатніші наші вчені - історики, філософи, політики, етнографи, археологи, географи, тощо докінчують новий курс ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, великий твір на 800 сторін друку, ілюстрований, що стане нашим другом і наставником. Дасть Бог, то може ще в цьому році вийде він у світ.

Щасливі подати Вам усім цю вістку, бо це є справді наш великий здобуток, наше свято на еміграції. Новий твір Історії України складається за науковою зasadою національно-державною, на підставі найновіших здобутків нашої й світової науки. Це є те, що нам потрібне як хліб щоденний.

Довершили цей почин - треба мільйонів. Потрібна поміч усіх нас. У Німеччині повстал "Фонд Історії України", який збирає необхідні засоби. Треба забезпечити бодай найнеобхідніші потреби учених, які трудяться; потрібно добути великий допоміжний матеріял з європейських архівів; треба зібрати великий ілюстрований матеріял. Зараз іде збірка на цю ціль скрізь - наш обов'язок і собі не відстати. Ініціатори звернулися до нас - допомогти їм у цьому Великому Ділі. Ми радо відгукуюмося та замликаємо й Вас усіх - допоможіть і не жалуйте на цю справу, бо це ми самі собі будуємо гідний нас і нашого народу пам'ятник, побільшуємо свій скарб культурний та гартуємо най-могутнішу зброю в боротьбі за свою Правду, за свою Націю, за свою Державу.

З нинішнім числом "Нашої Доби" розсилаємо кожному підписного листка - дайте самі та зберіть біля себе, не гаючись. Зібрані пожертви надсилати обов'язково з підписними листками. Прохаемо імена, прізвища й розмір датку писати чітко й виразно, бо все те потрібне для оголошення й контролі.

Не дякуємо, бо Вам Україна подяkuє, а кажемо: ЩАСТИ, БОЖЕ!

Редакція "НАШОЇ ДОВИ".

3 M I C T :

Stop.

Над могилою Великого Брата. СИНТЕЗА, ЧИ АНТИЗА.....	1
Ф.Крушинський. ГОЛОВНИЙ ОТАМАН. Спогади ад'ютанта.ВСТУП..	9
ТАРАС ШЕВЧЕНКО - ПЕТРОВІ ДОРОШЕНКОВІ.....	16
Гр. Східній. СЕЛЯНСТВО В ВОРОТЬБІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ.....	17
С. С. АТЛАНТІЙСЬКИЙ ДОГОВІР.....	21
Тодор Унава. "ВОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РЕНЕГАТ" ВІКТОР КРАВЧЕНКО...	24
Еней Моторний. ЛИСТИ З ПАРИЖА.....	28

Адреса: Mr Th. Kruszynsky.

8, rue de Condé
Paris 6-e.

Ціна нинішнього примірника - 100 фр.